

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARC SÁNDOR

Éles harc a csiki szenátori mandátumért

Román húsvét napjaiban kezdődtek meg Csikban a szenátorválasztás izgalmai. A harc kimenetele elé a legnagyobb árákozással tekint az ország magyar kisebbsége, bár kétségtelennek látszik, hogy a választásnál erőszakoskodást, visszavetést az ellenpárt nem fog ezentúl produkálni, abban az esetben a Magyar párt jelöltje óriási szótöbbséggel nyeri el a mandátumot. Sajnos, már a kortes-körűt megkezdését megelőzőleg, eddig is olyan események játszódtak le a liberális-párti jelölt, Florea iniciatívájából, amely események omlokegyenest ellenkeznek a választási isztatás elveivel. Ezeket a visszaéléseket azonban enyhíti egy vigasz, egy eddig precedens nélküli álló fegyvertári gesztus a Magyar Párt iránt. A verescuék részéről. A verescu és Goga magatartása a kisebbségi jelölt: Gyárfás Elemér mellett szinte elér azokkal az atrocitásokkal, melyek a ománság e két legjobbjának pártjukkal együtt való mellénkállását kiváltották. A omán néppárt nemcsak kiáltványban szövegtette fel a választókerület románjait a kisebbségi jelölt támogatására, hanem újabb elentés szerint A verescu és Goga, abban az esetben, ha a választási visszaélések liberális részről tovább folytatódának, készek személyesen leutazni Csikba Gyárfás Elemér támogatására, hogy a hatósági öntényt személyes jelenlétükkel parirozzák.

A verescunak és Gogának, de általában román néppártnak ez a lovagias magatartása sokkal több, sokkal nagyobb jelentőségű mozzanat annál, hogy azt csak a zászlógerény választásokon történt magyar ármogatás udvariassá viszonzásának lehetne tekinteni. A bátor és nyílt exponálás az A verescu-féle néppárt oldaláról nem jelent kevesebbet, minthogy az idők megérték arra, hogy a hatalmas levő népnek egy politikai étege rávaló a legyűrt magyarsággal való szöszinte kiegyezés útjára. Lehet, hogy ez az út nem lesz sima, lehet, hogy árkokban, ártályukban a főbeütöttségéből most eszmélő magyarság még botlani fog, lehet, hogy gyámlyatlanul lépő lábainak alatt láthatatlan vermek még sok kiábrándulást rejtenek, de amnyi tagadhatatlan, hogy útszéli árokban vetett helyzetéből elsősorban A verescuék támogatták át kisebbségünket egy becsületesebb élet makadámjára!

Mi eddigelé román pártok részéről a politikai szövetségkötésnek csak egy fajtáját láthattuk saját kisebbségi szemszövegünkben: azt a fajtáját, amit a gyakorlati egoisztikus pártérdekek determináltak. Ideológiák szerint igazodó csoportosulásokra, tehát a politikai fegyverszövetség egyetlen ideális, egyetlen legitim formájára most nyílik először kilátása kisebbségünknek.

Különbben a csiki szenátorválasztásról érkezett híreinket alábbiakban foglalhatjuk össze:

Gyárfás Elemér dr. választási agitációja és kortes-körűtje elé a csikmegyei liberálisok egymásután gördítik az akadályokat. Ezt a munkájukat nagyban megkönnyíti az a körülmény, hogy az ellenpárt elött Florea szenátor-jelölt csak közvetlenül a választások előtt hagyta el prefektusi hivatalát s így természetesen a csik-

megyei választók tudatában intenzíven él még a prefektusnak járó hivatalos respectus, amit igen nehéz elfüggetleníteni különösen a falvak egyszerű népének a szenátor-jelölt személyétől. Gyárfás Elemér szombaton kezdte meg körútját a Gyergyószentmiklós körüli falvakban. Népgyűlések megtartására az előírt formák között engedélyt kért a lemondott Florea helyébe delegált Peter Julian ideiglenes csiki prefektustól. Peter Julian az engedélyt szóbelileg megadta, de ugyanazt vonakodott írásban is megadni Gyárfás Elemérnek. Így az a helyzet állott elő, hogy Gyárfás Elemér több községben a delegált prefektus szóbeli ígéretében bízva, akarta megtartani kortesbeszédét, ellenben a községekben Florea szenátor-jelölt intézkedésére a hatóságok karhatalommal akadályozták meg a magyarpárti népgyűlések megtartását. Több helyen a csendőrök fölszólitották Gyárfásékát, hogy mutassák be a népgyűlések engedélyezésére szóló prefektusi engedélyt. Minthogy ilyen engedélyt Gyárfás Elemérnek kezében nem volt, Peter Julian prefektus pedig előrelátóan elutazott a választókerületből: a népgyűléseket legtöbb helyen nem lehetett megtartani. Gyárfás Elemér és a többi magyarpárti politikusok jobbára csak pártlakomák és bankettek keretében fejtették ki programjukat.

A legnagyobb meglepetés Csikszentsimonban érte a Magyar Párt szenátor-jelöltjét, ahol Gyárfást az eléje kivonult üdvözlők szemeláttára csendőrök vették körül és társaival együtt a község házára kísérték. A község házában aztán nem más fogadta és vonta felelősségre hivatalos arccal Gyárfást, mint ellenjelöltje, Florea

volt prefektus. Amikor Gyárfás megkérdezte Floreatól, hogy milyen jogon intézkedik ellene hivatalos jelleggel, Florea zavarba jött és először azt mondotta, hogy hivatalból intézkedik. Amikor azonban észrevette, hogy elszölte magát, úgy javította meg kijelentését, hogy csak mint magánember tiltakozik Gyárfás fellépése ellen. Erre Gyárfás kijelentette Floreának, hogy sajnálja, de mint magánemberrel nem óhajt tovább szóbaállani vele.

Csomafalván a csendőrök behatoltak Török Ferenc plébános lakására, ahova Gyárfás Elemér és párthívei megpihenni betértek. Ditrón a csendőrség Gyárfást és kíséretét és pedig dr. Váradi Aurélt, dr. Deák Gyulát, dr. Gaál Endrét, dr. Gál Alajos, Győri Ernő hírlapírókat, közöttük több hírlapírókat és több magyar párti politikust őrizetbe vett és csak hosszabb igazoltatás után bocsájtotta őket szabadon. A hatósági visszaélésekről Gyárfás Elemér távirattal tett jelentést Bratianu miniszterelnök-nél. Hétfőn Ugron István Csikszerezdán tartott nagy beszédet Gyárfás mellett. Itt Handrea a kinevezett új prefektus sajnálkozását fejezte ki előtte a csendőrségi és hatósági túlkapások miatt.

Nem érdektelen momentuma a csiki választásoknak az sem, ahogyan a két egymással küzdő párt szavazólapijait elkészítették. Gyárfás Elemér szavazólapja halvány sárga papírra készült, míg a liberális-pártiaké sötétkékre. A szavazólapokat mielőtt majd az urnákhoz be fogják szolgáltatni, zárt borítékba kell elhelyezni. A szavazócedulák borítékja azonban teljesen átlátszó papírból készült úgy, hogy a szavazatszedők állandóan tisztában lehetnek azzal, hogy ki melyik jelöltre szavaz.

Hindenburg tábornagi diszben elmondta programbeszédét

Hannover, április 21. Hindenburg tábornagy nem szeret mutatkozni a nagy nyilvánosság előtt, nem egyszer megmondta, hogy nem sokat tart a parlamentarizmus felől és nem barátja a sajtónak, vasárnap azonban mégis kénytelen volt kiállni, mert megkezdődött a birodalmi blok elnökválasztási korteskedése. Kelletlenül jelent meg a tábornagy a német sajtó és a külföldi lapok képviselői előtt, hogy programot mondjon. A birodalmi blok népszavazási vezérkara, az úgynevezett Noebell-választmány tegnapra két választói gyűlést hirdetett és

délben Hindenburg teljes tábornagi diszben jelent meg a német nemzeti ifjusági egyesületek gyűlésén, este pedig polgári ruhában a sajtó munkatársai előtt.

Meg kell állapítani, hogy semmi olyat nem mondott a tábornagy, ami külföldön megütközést kelthetett volna.

Arról beszélt, hogy békés munkával és összetartással kell talpraállítani a német birodalmat, mert ettől függ az egész világ boldogulása. Nem akar mást, — mondotta Hindenburg, — csak visszaszerezni a német népnek régi szuverenitását, hogy egyenlő rangu legyen minden más néppel.

Németország régi tekintélyének vissza-szerzésén kell dolgozni, ehhez pedig az út hosszú és nehéz munka árán vezet. Végezetül

keményen visszautasította azokat a vádakát, hogy őt reakciós törekvések töltik el

és veszedelmes lesz Németországra nézve, ha őt választják meg a birodalom elnökévé.

Mintha nem is a régi katonai beszélt volna és mintha nem is a jobboldali partok jelöltje lenne: a túlzó nacionalisták hangzatos jelszavait egy árva szóval sem említette. Este sörökancsók mellett újból felszólt Hindenburg, most már civilruhában. Ezuttal nem előre megfogalmazott beszédet recitált, hanem rögtönzött és közben félszeg jelenet történt. Azt mondta Hindenburg, hogy egy öreg katonától senki se várjon hosszú szónoklatot, de azt sem, hogy katonai terveket fog kifejteni.

— Elég sok háborút és tulontúl sok nyomorúságot láttam, semhogy még egyszer háborút akarjak — mondta Hindenburg. De hirtelen abbahagyta, mert elvesztette a fonalt.

Néhány percig hallgatott és kereste a szavakat, látszott rajta, hogy nagy zavar

ban van, majd odafordult egy mellette álló éltés úrhoz és hangosan, hogy mindenki hallhassa, így szólította meg:

— Mi is volt az, amire emlékeztetett engem?

A kérdezőt néhány szót sugott a tábornagy fülebe, aztán Hindenburg így folytatta:

— Igen, igen, — a részletkérdések. Én azonban részletkérdésekbe nem bocsátkozom. Előbb beszélnem kell miniszterelnökömmel és minisztereimmel.

Ezek a félig tréfás, félig komoly szavak nagy derűtséget keltek, mindenestre azonban jellemzőek a jobboldali pártokon uralkodó viszonyokra és élesen rávilágítanak arra, hogy Hindenburg a maga politikai járatlanságában vak eszköze a nacionalistáknak és becsületes egyenességével nem látja, hogy azoknak, akik őt tolják előtérbe, csak a neve és népszerűsége kell.

A német nacionalisták sokat tanultak a kommunistáktól. Kipattant az a hamosveri terv, hogy a jobboldali radikálisok közvetlenül a népszavazás előtt szinleges merényletet akarnak eljátszani Hindenburg ellen, mintha a demokrácia polgári pártok és a szocialisták a tábornagy életére törnének. Így akarnak a választók között hangulatot kelteni Hindenburg mellett.

Izgalmak a nagyszalonlai lelkes-választás körül

Nagyszalonai nyugodt vérmérsékletű református népe néhány nap óta olyan heves papválasztási harc küzdelmeibe élte bele magát, amilyenre öreg emberek sem emlékeznek a amely méreteiben és izgalmaiban hasonló a régi képviselőválasztások kiméletet nem ismerő képeihez. A választásba ma már belevegyültek a másvalásúak is, s ez jellemzi legjobban a papválasztás izgatott hangulatát. Katolikusok és izraeliták, de románok is épp úgy kordeskednek valamelyik jelölt érdekében, mint a négy felszínen levő papjelölt református hívei. Nem református urak, de különösen uriaszonyok is kiválasztották szimpátiát, vagy egyéb kapcsolatok alapján a magok jelöltjét és ma az a helyzet Nagyszalonán, hogy a társadalom bármely rétegében, akármelyik háznál jelenjék meg az ember, a társalgás rövidesen a papválasztásra terelődik s izgalmas viták között s érvek zömével becsülik le, vagy emelik fel valamelyik jelöltet, de másról, mint a választásról, alig esik szó.

A szatmári pappá választott Debreczeni István helyére nyolc pályázat érkezett. Ebből egy: dr. Nagy Gábor, visszavonta már pályázatát, háromról pedig szó sem esik. Csak négy pályázónak vannak hívei, illetve a város közönsége négy pályázó körül oszlott szét.

Az első pályázó Gargya Géza nagyváradi püspöki káplán, akinek érdekében szót emelt Sulyok István püspök is. Néhány nagytekintélyű gazda, Szemes főbíró, a Molnár, Fónagy- és Arany-dinaszták, Arany János nagykiterjedésű rokonsága és az intelligencia egyrésze csatlakozott, akiknek élén Kovács Béla főgimnáziumi tanár áll.

A második Dohy Árpád erdélyi származású ottani fiatal káplán, akinek egy ottani gazdaleány a menyasszonya s a rokonság Szabó Gyula tanítóval nagy energiát fejt ki. Dohy elismerő munkásságát fejtett ki az asszonyok vasárnap délutáni összejövetelein s így a vasárnapi gyülekezet hívei köréje csoportosulnak. Dohy Árpád az állami gimnáziumban a kormány által kinevezett esküt tett vallástanárra is és ezt is ügyesen próbálja kihasználni a mellette csoportosult választók.

Nagy Dániel feketetői lelkes a harmadik jelölt, aki az ottani nagy tiszteltben álló esperes, Böszörményi Lajos pártfogoltja. Nagy Dániel felesége és ro-

konsága hetek óta toborozza Nagyszalonán a választókat és a 2400 választó közül már 950 választóval irattak alá nyilatkozatot, hogy Nagy-ra szavaznak.

A negyedik jelölt László János, a szatmári ref. tanítónőképző volt igazgatója, aki Szatmáron Debreczeni Istvánnal kisebbségben maradt. A László-párt vezére ifj. dr. Hadházy Kálmán ügyvéd, aki a presbiterium tagjainak a felét nyerte meg pártfogoltja számára. Őt támogatja maga Debreczeni István is, amennyiben a neve szerepel a jelöltet támogató felhíváson.

A választás, amely titkos, május 4-re van kitűzve. Sulyok István püspök munkatársunk előtt kijelentette, hogy a törvények szerint e négy jelölt közül három — Gargya Géza kivételével — nem választható, mert a törvényt szigorúan elrendeli, hogy a pályázóknak az állás megüresedésétől a választás befejeztig a pályázat székhelyén megjelenni egy pillanatig sem szabad. Az állás pedig nyolc napon megüresedett, mert Debreczeni a törvény szerint ez időn belül nyilatkozni köteles, ha nem foglalja el. Ellenben Nagy és László beszédet is tartottak és Dohy csak a pályázat kiírása előtt hagyta el állomását, tehát ha meg is választják őket, az egyházkerület a választást megsemmisíti.

Böszörményi Lajos esperes munkatársunknak úgy nyilatkozott, hogy az ő véleménye szerint mind a négy jelölt jogosult a választásra, mert Debreczeni Lajos később mondott le állásáról, amikor tisztázta Szatmáron lakásügyét s azóta a pályázók nem voltak Szalonán.

Egyetlen sajnálatos körülmény tapasztalható a választásnál, hogy papválasztásnál szokatlan, a képviselőválasztásokból hátramaradt tapintatlanságok is fordulnak elő, hogy az ellenjelöltekre valósnak meg nem felelő dolgokat is ráfognak a jelölt tekintélyének aláásása érdekében. Így most vasárnap kinos incidens is fordult elő. A László-párt a templomban a vasárnapi istentisztelet alkalmával rőpiratokat terjesztett László János érdekében. A hívők helytelenítették, hogy a templomot is kordeskedésre akarják felhasználni és ebből szóváltás, sőt tülekedés is keletkezett.

A választás eredménye felől csak anynyi látszik bizonyosnak, hogy pótválasztás fogja eldönteni, hogy ki fog kerülni a szerényen dotált, de a mágus pap, Széll Kálmán által előkelővé emelt lelkes állásba.

Panamák az iskolaépítési alapokkal

A Nagyvárad egyik legutóbbi számában megírtuk, hogy egyes vármegyei iskola-alapjaival a központban vizsgálások történtek. Erre vonatkozólag a bukaresti Cuvantul most ezeket írja:

Azoknak a panamáknak a híre, amelyeket mi lelepleztünk és a melyeket az iskolai célokra gyűjtött pénzekkel követték el, a kisebbségi sajtóban kinos feltűnést keltett.

Az erdélyi magyar és német lapok kimutatják, hogy kisebbségi községekben is történt hasonló gyűjtés és kérdik, vajon a kisebbségi paraszti pénze nem jutott-e hasonló sorsra. A kisebbségi lapok a következő két esetet emelik ki. Azt mon-

ják, hogy a parasztiok pénzt kényszerrel sajtolták ki azzal, hogy a városban a román népet sokkal magasabb kultúrnívó állónak tüntették fel, amely áldozatokhoz a kultúraért. Azt írják tovább, hogy a kisebbségi lakosság pénzén felállított állami iskolák a kisebbségi falvakban feleslegesek, az elnemzetlenítést szolgálják hiszen a kisebbségeknek van elegendő iskolájuk. Azt kérdik tehát a kisebbségi lakosok, milyen emberek ezek a románok, akik más célra költik el a soványsza célra kiskart pénzeket, és teljesen igazuk van, mert a régi uralom idején a kulturális alapok pénzét nem fordították más célokra.

Természetesen — írja tovább a Cuvantul — mi nem tudunk feleletet adni ezekre a kinos kérdésekre, amelyeket a uralkodó nemzethez intéznek. Csak a kormány menthet ki bennünket ebből a kétnyes helyzetből, ha erőves vizsgálatot indít és gondoskodik róla, hogy a paraszti pénz ne piszkos utakra nem jutott.

Szöke Sándor bankigazgató autószerencsétlensége Kimpolungban

Szöke Sándor bankigazgató felesége vel és társaságával, dr. Berkes József ügyvéddel és dr. Berkes Józsefével hűsvéti túraútra ment. Austro-Daimler gépén Csernovitzba akart eljutni a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank direktora.

Az autót Nagy Zsigmond soffőr vezette, akivel már az elmúlt esztendőben is országokon átvágó utat tett meg Szöke Sándor minden baj nélkül. A társaság szerencsésen, egyetlen defektus nélkül érkezett el Kimpolungig. Közvetlenül a város előtt, egy nehéz szerpentintun az autót eddig még ismeretlen körülmények folytán felborult s utasai messzi ívben kirepültek.

A legszerencsétlenebb Szöke Sándor zuhanása volt, aki kezén és lábán súlyosan megsérült.

Amíg az uriaszonyok fejükön szenvedve zúzódásokat, ajuktan terültek el az elhagyott országúton. A sértetlenül maradt dr. Berkes József és Nagy Zsigmond soffőrriadtan igyekeztek segítségért, amely a szomszédos Kimpolungból csakhamar meg is érkezett. A kis város mentői látták el első segítséggel a szerencsétlenül járt autósutásokat, akiket kórházba szállítottak.

A balesetről először hivatalosan a kimpolungi sziguranca főnöke adott értesítést, aki a következő szövegű táviratot küldötte el a nagyváradi sziguranának:

Szöke Sándort, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank nagyváradi fiókjának igazgatóját Kimpolungnál autószerencsétlenség érte. Balkarját és lábát eltörte. Neje fején sebesült meg. Társaságában lévő másik hölgy szintén fején sérült. Valamennyiüket a kimpolungi kórházban ápolják. Szigurancafőnök, Kimpolung.

A következő értesítések szerint az összes sebesültek állapota javulóban van és a napokban utra kelhetnek Nagyváradra. Táviratokat kaptak dr. Láncezy József, dr. Somogyi Ödön és dr. Szirmai Lajos is, amelyekben a szomorúan végződött autót résztvevői közlik jóismerőseikkel a kaland részleteit.

APOLLÓ MOZGÓ

Ma, szerdán

VIGJÁTEK MŰSOR

1. Falusi szokások

Mac Sennet burleszk 2 felv.-ban

2. Kőcsönkenyér visszajár

Hallroomboy burleszk 2 felv.-ban

3. Filmflirt

Pat és Patachon vigj. 4 felv.-ban.

Bjelik püspök Rómába utazik

Bjelik Imre, apostoli kormányzó vasárnap Nagyváradról Rómába utazik. A püspök több mint egy óta áll a nagyváradai római katolikus egyházmegye élén s mindezekig a személyes érintkezést a Vatikánnal még nem vette fel. A római egyház püspökeire időnként kötelező a pápa előtt való megjelenés és Bjelik Imre már hónapokkal ezelőtt szándékozott Rómába elutazni, akkor azonban egészségi állapota gátolta az utazásában. A püspök útja különben az egyházmegyeinek olyan függő, aktuális kérdéseivel is összefüggésben van, amit csak közvetlenül Rómával tudnak elintézni.

Bjelik Imre előreláthatólag három-négy hélig lesz távol Nagyváradtól. Utjára Bánáss László, az Orsolya-zárda igazgatója kíséri el a püspököt.

Tragikus halál a templomban

A nagyváradai ortodox zsidóság egyik legkiválóbb vezető férfija, Kaufmann Márton, a hitközség volt alelnöke, hétfőn reggel a templomban hirtelen meghalt. Kaufmann Márton mióta a zárda-utcai templom felépült, minden reggel és este ott mondja el imáját a templom egyik főhelyén, párhuzamos vonalban a thóraszekrény mellett. Hétfőn reggel hat órakor is eljött a templomba, felöltötte az imaköpenyt és karjára vonta a fekete imaszíjat. Az imaszíj felcsatolása közben hirtelen megtörtött és a földre zuhant. A templomlátogatók ijedten rohantak hozzá: Kaufmann Márton mereven és mozdulatlanul fektült a templom hideg cementburkolatán. Szívszélhűdés egy perc alatt megölte.

A tragikus halál — amely Kaufmann Márton otthona után a legkedvesebb helyén — a templomban érte, az egész nagyvárad zsidóság körében valóságos megdöbbenést és konsternációt keltett. Az ortodox hitközség mély gyászt öltött egyik leghűbb és legbecsületesebb vezetőjének elhunytá felett. Mert az volt Kaufmann Márton, a jellem és becsületesség mintaképe. Amint a régi zsidó patriárkákat Hillélt, Sammajt és a többi egyházatyákat melléknévvél diszítették, így volt Kaufmann Márton az epítelen oronsa: a becsület. Végtelen jóhiszeműség, a tisztesség gondolkodás föléi szeretele, a tradícióhoz való nagy-nagy ragaszkodás töltötték el lelkét.

A békét, az egyetértést, de mindenekfelett és mindenekelőtt a tisztá karaktert kereste és zárta szívébe. Az ortodox hitélet mozgalmában élénk részt vett, számos hitközségi pozíciót töltött be, de azonnal visszavonult, amikor — úgy látta — hogy ártalmas harcok zavarják meg a hitközség harmóniáját. A talmudtudományokban rendkívüli jártasság volt, hiszen egész életét családjának és a zsidó hitnek és tudományoknak szentelte.

A hitközség kegyelele és hódolata meghatározó formában akként nyilatkozott meg, hogy Kaufmann Márton holttestét a templom előcsarnokában fektették le — ősi rítus szerint — a földre, fekete lepelben, feje mögé a csöndesen lobogó gyertyafénnyel. Valóságos bucsujárás volt egész nap, a zsidóság zarándoklás módjára ment el a nagy cádik hült hamvaihoz. A temetésnél — amely hétfőn délután ment végbe — impozáns arányokban nyilvánult meg a részvétel. Fuchs Benjamin főrabbi nagyon találóan és plasztikusan festette meg beszédében Kaufmann Márton egyéniségét, jámborságát, lelkének kristályos tisztaságát.

Az elhunytat gyermekei, köztük Leichtmann Józsefné, Rippner Farkasné, dr. Kaufmann Gyula és nagy rokonság gyászolja.

A „Nagyvárad” közlése a csucsa paktumról

Előrelátható volt, hogy a csucsa paktum tartalmának lekölzése amit a Nagyvárad vasárnapi számában találhat az olvasó, az egész ország érdeklődését fogja provokálni. Az Adevurul vasárnapi száma nagyváradai tudósítójának távirata nyomán már reprodukálta teljes egészében a mi közleményünket. Ugyancsak megtaláljuk a Nagyvárad jelentését Paál Árpád dr lapjában a kolozsvári Ujságban is. Az Ujság a következő pár soros megjegyzését fűzi hozzá:

„Az Ujság kolozsvári értesülése szerint a Nagyváradban így közölt paktum szöveg nem azonos a két párt közt létrejött megállapodás szövegével. Sőt informátorunk szerint Csucsán nem is voltak paktumtárgyalások.”

A megjegyzés első mondatának igazsága van. Csak hogy a hibát nem mi követtük el. Mi ugyanis csak nagy vonásokban, legszűkebb kivonatokban közöltük a csucsa paktumot, viszont kolozsvári lapjaink — a jelentés nyomán — pontokba szedi a mi cikkünket, mintha mi szakaszról-szakaszra soroltuk volna fel a csucsa egyezményt. Természetesen erről szó nincs. Ilyen formában tehát, ahogy az Ujság leközli nagyváradai tudósítójának telefonjelentését, valóban a közlemény nem fedi a paktumot. Mi nem pontokat közöltünk, csak kivonatot, viszont az Ujság ugylászik azt hitte, hogy mi pontokat közöltünk le, mert hiszen ő tényleg meg is számolta az egyes szakaszokat. Másik mondatát azonban nem értjük. Dr. Paál Árpád, aki részt vett a csucsa megbeszélésen, sőt nevét is odaírta Averscu tábornoknak a csucsa kastyélyban levő fényképe passportout-jára emlékül, valóban tartozik a köteles diplomatikuss magatartásnak azzal, hogy ő maga nem hozza nyilvánosságra a paktumot. De a diplomatikuss halgatásnak kissé túlzott értelmezése, hogy megcáfolja a paktumtárgyalások megtörténtét, holott éppen ma olvassuk szószerint Goga Oktavian legutóbbi kamarai beszédének gyorsírói feljegyzésében „Csucsa paktum igenis van és azt nyilvánosságra fogjuk hozni, ha opportunusnak látjuk”.

Érdekes, hogy az Adevurulnak ugyanaz a száma, a mely a Nagyvárad cikkét szenzációs formában reprodukálja, közli Pop Gh. nemzeti párti képviselő cikkét a csucsa paktumról. Gh. Pop — aki tudvalevőleg a kisebbségi probléma európai horizonton megoldását követeli — természetesen a cikk megírásakor még nem ismerhette a mai cikkünk tartalmát. E cikkében azt fejtegeti, hogy mivel a csucsa paktum — Goga bevallása szerint — lényegesen kevesebbet ígér a magyaroknak mint a gyulafehérvári pontok és a magyarok ezt a csucsa paktumot fogadták mégis el ez azt jelenti, hogy a gyulafehérvári határozatokban foglalt jogaiukról lemondtak. Gh. Pop ezt a véleményét meg fogja változtatni mihelyt elolvassa az Adevurulnak ugyanebben a számában a Nagyvárad riportját, a mely

közli, hogy a magyar párt fentartotta magának azt a jogot, hogy régi programjáért a csucsa paktumra való tekintet nélkül tovább küzdjön.

A csucsa paktumnak különben egyik legfrissebb szenzációja, hogy Averscu tábornok a csiki románokhoz a következő felhívást intézte:

Csikmegye szenátorválasztó polgárait! Az Averscu tábornok vezetése alatt álló román néppárt megnyerte a Magyar Párt bizalmát, miután meggyőződött arról, hogy ez a párt teljes őszinteséggel járul hozzá az állam konszolidálásához és tagjai hűséges polgárai a román államnak, politikai egyezményt kötött a Magyar Párttal. Ennélfogva felkérjük a választópolgárokat, hogy adják szavazatukat a Magyar Párt hivatalos jelöltjére, dr. Gyárfás Elemérre. Az Averscu tábornok vezetése alatt álló román néppárt

Ez az első eset, hogy egy uralkodó nemzet pártvezére arra buzdítja hűveit, hogy egy ugyancsak uralkodó nemzetbeli jelölttel szemben egy kisebbségi nemzet bel jelöltjét támogasson.

Osváth Kálmán

szellemjárása

Nem bízarkodó kedvből választottam a szót, de mert érzem, hogy: úgy igaz. Csak a mesék képzeletvilágában van rá példa, hogy egy kősa árnyék, valaki, aki nem nyughatik, aki az élő tömegektől már szinte elvonatkozott s akinek épp ezért már sok minden szabad: olyan csökönyös konoksággal visszajárjon lerángatni az alvók szeméről a takarót, mint ahogy Osváth Kálmán költőgeti városról-városra bolyongva a szunnyadó erdélyi lelkiismeret. Nem törődik vele, hogy sokan megtagadják, mint a fantom-szülöttjét. Nem tartja vissza a félelem, amivel a félhívók várják jelenését, sem a riogató hadonázás, amivel az ijedősek igyekeznek távolrebbenteni. Jön, mert bizonytalanságaink éjszakájában ütött az ő órája.

Szellemjárás, azt mondtam. Árnyék. Nem túloztam nagyon. Szubjektív dolog, ám mégse titok, hogy a szabad szónak, a véres igazságoknak ez a fanatikus egyrejobban hasonlít már valami elmosódó ködképre, valami súlytalan és anyagtalan vízióra, mint reánk, brutális egészségű csont és izom-emberekre, akik kemény inakon járunk s két ököllel györködünk a magunk reális hétköznapijért. Osváth Kálmán ugyan „Fölfedezte Romániát”, kisebbségi sorsunkról, kulturális tájékozatlanságunkról, gyermekeink jövőjéről, politikáról és mindenről, ami életünket testközben horzsolja napról-napra: „Fölfegyezett” bár eddig minden „Múló és nem-múló dolog”, de közben kifogyott a kabátjából, abszorbeálódott az értetlenségektől, átszűrtek vékonyra a szeretetlenségek és a hivatottságába, zsenije-

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

Ma, szerdán 5, 7 és 9 órakor premier

AZ UCCA

Az éjszakai élet drámája 6 nagy felvonásban.

Főszerepben: Aud Egede Nissen és Eugen Klöpfer

A legszebb német film!

A legszebb német film!

ANGOL SZÖVETEK

DEUTSCH POSTÓ-ÁRUHÁZBAN.

$(-y)$

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

ablótámadás a bihardioszegi szőlőkben

Bihardioszeg Lakatos Duda halála óta hallott magáról semmit a bűnügyi krónában. Most a diószegi szőlőhegyeken levő árkát fosztogatják ismeretlen tettesek. A Jan-hegyen nem biztos már a birtokos élete és ona sem.

Fekete Ferenc nagyváradi földbirtokosnak szeg környékén is van szőlője. Tegnap éjjel Fekete Ferenc kint tartózkodott birtokán. Munka tízenegy órakor dörömbölésre lett figyelmes. Báltaival fesszegették az ajtókat, majd akkor észrevették, hogy Fekete a tanyán tartózkodik, egy poszt hátrahagyása után eltávozik. Az őrtaláló rabló 11 óratól reggeli 3 ig bezárva eldisszult a birtokossal. Csak azt látta meg, ha kipiál jönni, báltaival agyon. Ezalatt társai kifosztották a szomszédos Imre tanyáját.

Fekete Ferenc tegnap elmondta a „Nagyváradi” munkatársának, hogy az utolsó egy év t k é t s z á z tanyát fosztottak ki és a csendő egyetlen esetben sem fogta el a fosztókat. A diószegi hegyközség vasárnap közben gyűlést fog tartani és egy évre visszamögé elvonatott betörésekről kimutatást kének. A kimutatást dr. Ariesanu csendőrejtőnek és dr. Popovici prefektusnak fogadhatóságul átadni és kéri majd a megfő intézkedést.

Őn örökölt egy millió dollárt,

itt a kábel róla, mondotta Gold mester és el odanyújtott egy gydrött zsebkendőt a keres fiatalembernek, aki különben komoly nemzeti hallgató.

— Látja? — ismételte Gold mester, egy millió dollárról szól, hallatlan szerencsése van magának, igazán gratulálók!

A fiatalember olvasta a csak általa látott gramfont a zsebkendőn. Elsápadt, aztán rogni kezdett hízé.

Gold, a telepítikus fenomen, az orvosi ély, elkapt a kábátja szárnyát:

— Hova rohan, hiszen a pénzt idehozzák. kopognak is, jön a postás.

És Gold a piros hajtókás frakkban le- és léta az emelvényre:

— Adja ide! — rivall rá kipurultan az k's, postás adja ide a csekket.

— De kérem, uraságodnak nem hoztam amit, nem érkezett címre semmi.

A fiatalember dühbe gurult, erőszakosni kezd, ki akarja ragadni a képzelt levélmót a képzelt postás kezéből.

— Nem igaz! Hazudik! Tudom el akarja ni! Azonnai adja ide!

A közönség emberfeletti dolgokat lát, ki a zavarva a nyugalmából, toporékol és ne és siri csend ül rá. Itt már senki se ura idegeinek, csak a sovány fekete fiatalember fekete frakkban, aminek piros hajtókája van. A zöld szem ül a fekete frakk fölött, megnő a két szem a pódiumon, már semmi sincs, ez a két szem van, két rádmerev, félebe ejtő delejes, rölet szem, mint egy mozi-é valami keleti-filmben.

— Ja igen, elvéseztem az őt nevét. csak csak, valóban egy millió dollár az erikai nagybácsitól.

A fiatalember, a komoly egyetemi hallgató néz a szemre, számolja a semmit möhő ssággal, a pénz rémes énéégével, számolja, agyan, felderül, pont egy millió. Egy millió ár. Nevét. Ennyi pénz, mondja önmagának megismétli, ennyi pénz, egy kicsit sok is.

— És most mit fog csinálni vele? Terzetesen megösti, ugye?

És már ott is van a házasságközvetítőnél egy másik fiatalember, aki egy pillanattal dob meg éberen és öntudattal neveit a másik sságain, Gold egyetlen tekintetével odaáll a csulandó elé és bemutatkozik, mint a házasságközvetítő.

— Tudok önnek megfelelő hölgyeket — mondja — nálam csupa elsőrangú parti van. nem itt eme barnát.

És komoly és vitatkozik s heves dzetli ekei védelmében ötszáz lei előleget kér és

rejtja van, nehogy ellanyhuljon az eszt és visszamenjen a házasság.

— Őn tolvaj! — rivall rá egy urra Gold — és most lopni indul!

— Ői detektiv! — dermeszt meg egy szempillantással egy másikat — és kutat a tolvaj után.

A tolvaj már ott surran a széksorok közt és tárcákat nyitogat. Ellop egy retikült. A detektiv rácsap.

A közönség tombol és hahotázik.

Egy fiatal urleány vasabroncsokat hajlít, olyanokat, amelyeket éberen alig tudaa fel emelni. Ez egy közönséges vékony drót — mondotta neki Gold — s Őa könnyedén a karja köré csavarja. Felölti emberekből hat éves gyermekeket csinál varázslatos hatalmával. Eljárszik hat éves korukat. Ir-ni, is-ni — olvassák a tanító bácsinak, aki míg nincs bent, észszerekednek. Isplángot énekelnek. Aztán: Gold egy korty vize és duhaj kedvt részeket. Aztán Gold egy intése és fűtődő kanári madarait.

— Részöll egy szép hölgyre! — mondja

Fegyverben áll egész Bulgária

A forrongó agrárkommunisták csapatai Jugoszláviában gyülekeznek — Moszkvai pénz a szófiai merénylet hátterében — A bulgar dinasztia problémája

A bulgáriai helyzet egyre zavarosabbá és fenyegetőbbé válik. A közvetlen hírforrások még mindig nem nyitak meg a megakadályozott és írással tudósítások továbbítását is. A levélposta ugyancsak szigorú cenzura alatt áll, a külföldre utazókat és az átutazó idegeneket szigorúan megmozgatózzák és elvesznek tőlük minden tudósításhoz hasonló írást és az újságokat is.

A vasárnap este Jugoszláviába érkezett utasok azt mondják, hogy a szófiai statáriális bíróságok már negyészázal több kivégzést hajtottak végre. Szerintük a kasszárnyákban, ahol a bíróságok működnek, egész napon át kihallatszik a puskák kattanása, ahogy agyonlövik az elítélt politikai foglyokat.

Magában Szófiában több ezerre ruga a letartóztatott emberek száma.

Ugy látszik, hogy a szófiai kerület volt az agrárkommunista felkelés főfőszke. Itt ugyanis a legerősebb és a legfelgyelmezettebb az agrárkommunisták szervezete. Hogy eléjét vegyék egy komoly felkelésnek, a kormány a szófiai kerületben több falut egyszerűen körülzáratott katonasággal. Ágyú és gépfegyvercsövek merednek a községekre, ahonnan élő lélek nem távozhatik. Közben nyomozó különítmények látogatják meg ezeket a községeket és ott összefogdoszák a parasztszervezeteket. Állítólag Vraca községben a parasztok felvették a harcot a községet körülzárató katonasággal, amely kénytelen volt visszavonulni. A felkelő parasztok sok hadianyagot zsákmányoltak és most tovább nyomulnak Szófia felé.

Egyelőre Szófiában a legkiméletlenebb katonai diktatura uralkodik. A kormány igazi feje már nem Cankov, hanem Lazarov tábornok, aki katonai rendszabályaiival semmissé tette a polgári hatóságok minden hatalmát. Ennek következtében a bulgár parasztszökömegeresen menekülnek a katonaság elől a hegyekbe és erdőkbe, ahol bandákká verődnek össze, hogy a guerrilla-háború eszközeivel döntsék meg Cankov és Lazarov uralmát.

De Jugoszláv területen is egyre gyülekeznek a bulgár emigráns bandák. A jugoszláv hatóságok, mint a bulgár hivatalos tényezők állítják, elnézéssel vannak az emigránsok tevékenységével szemben, mert szerintük a jugoszláv politikának igen kedves volna a bulgár forradalom sikere. Viszont a bulgár kormány is jól tudja, hogy Jugoszlávia felől fenyegeti a legnagyobb veszedelem, mert ha a menekültek beözönlése még néhány napig tart, jól szervezett erős forradalmi hadsereg fog rendelkezésre állani a mai bulgár uralom

Gold — és a médium átölel egy piruló urleányt.

Gold tapsol. Most magához tér. A médium fellelegzik és zavartan fonja le karjait az ismeretlen nőről.

— Ha maga meg mi csinált itt — mondja kedves dunántúliass kijelölésével ez a csudálatos ember, akiben nincs semmi torzborzóság, semmi előkészítettség, olyan, mint akármely rendes ur a halgatóság köréből. Orvostanhalgató volt és tanulmányai közben rájött, hogy titokzatos hatalommal rendelkezik. Nem vámsi kóklér, tudományos alapon csinálja, amit csinál s a pódiumon lentülő orvosok, akiknek az ellenőrzése s a médiumokba való túszerogatás a feladatai, lelkes és viharos tapsokkal ünneplik ezt az embert. Ezt a sovány fiatalembert, akit Goldnak hívnak s ténemény és komoly tudósok hasábos cikkeiben foglalkoznak vele. Próbálják megoldani azt a titkot, ami emberfölsőttvé teszi, mert mutatóványai messzi túlhaladják azt a néhány szokványos trükköt, amellyel eddig telepítikus és szuggezióívvi foglalkozó artisták a közönséget megismertették.

megdöntésére. Ezért a bulgár kormány intézkedett, hogy a jugoszláv határon megfélelő haderő álljon rendelkezésre a várható betörés kivédésére.

Hir szerint Bulgáriában az összes hadianyaggyártó üzemek, tekintet nélkül a békeszerződés tilalmára, lázasan gyártják a fegyvereket és a municiót.

Caribrod környékén, ahol a bulgár emigránsok bandái gyülekeznek. Obov Sándor a főparancsnok. Szófiai hírek szerint ott megtalálták azoknak a férfiaknak a listáját, akik a forradalom sikere esetén átvették volna a hatalmat. Miniszterelnök, illetve teljes hatalmu diktátor Obov Sándor lett volna, mellette dolgoztak volna Bakalov és Atanasov, akiket mindjárt a templomi robbanás után letartóztattak. A forradalmárokat azt remélték, hogy a robbanás megöli Boris királyt és az összes minisztereket. Az általános zűrzavarban azután a kommunisták és parasztszökömgerkezethez ragadtak volna a hatalmat.

A tegnap Jugoszláviába érkezett utasok elbeszélése szerint Ruszeff belügyminiszter belehalt seibe. Az igazságügyi minisztert állítólag holtan húzták ki a templom romjai közül.

A szófiai nyomozás újabb adatai szerint a merénylet értelmi szerzői és egyes tettesek máris fogságban ülnek. Legnagyobb részük állítólag régi katonatisztek közül került ki, akik utóbbi időkben nem voltak tényleges szolgálatban.

A kormány minisztertanácsot bocsátott ki, amelyben minden jóérzésű polgárt összetartásra hív föl a romboló elemek ellen, hogy Bulgáriát meg lehessen menteni a végső veszedelemből.

Boris király állítólag visszahívta Szófiába Ferdinánd ex-királyt

A bulgár forrongással kapcsolatosan több lap megírta, hogy mivel Boris király képtelen a rendet helyreállítani, atyjához fordult, akinek tekintélye és államférfiúi tapasztalatai teremteték meg a mai modern Bulgáriát. Boris király arra kérte atyját, hogy térjen vissza Szófiába és ennek a tervnek sok híve van bulgár politikai körökben. Ezt a hírt később megcáfolták.

Szombaton és vasárnap egyébként eltemették a merénylet áldozatait. Még ma sem lehet tudni pontosan, hogy mennyi a halottak száma, de legalább 150. A lakosság óriási részvétele mellett kísérték a koporsókat a központi temetőbe az egyes sírokhoz és a tömegsírokhoz. Egész Szófia opraj-nagyja a temetőben volt vasárnap.

Miután az első izgalmak elmúltak, a főváros kezd visszanyerni hétköznapi ar-

culatát. Hétfőn van az ortodox húsvét első ünnepe s ez is hozzájárul a megnyugvásához.

A szófiai tömeggyűlésség az angol közvéleményt is a végsőkig felháborította. Londonban általában az a felfogás, hogy a merénylet értelmi szerzői Moszkvában vannak. A Chicago Tribune konstantinápolyi tudósítója jelenti lapjának, hogy az ottani szovjetorosz követség közvetítette a bulgáriai forradalmi mozgalomra irányuló utasításokat Moszkvából, illetőleg Zsinovjevtől Szófiába.

Az angol lapok közlik, hogy a harmadik internacionálé a Balkánt akarja forradalmasítani, a mely évtizedek óta víharfészek volt és jó talajnak látszik a kommunizmus céljaira. Ilyen körülmények között a Népszövetség és a nagykövetek ta-

nácsa nem zárkozhatik el az elől, hogy teljesítse a bolgár kormány régebbi kérését és megengedje, hogy Bulgária erős hadsereget tarthasson.

A robbanás ügyében gyanúsított személyek vallomása, nemkülönben a tanúk közlése kálvszerűen teszi, hogy a merénylet az agrár-kommunista egységes párt műve, amelyet Jankov és Minkov volt tiszteknek, a kommunista katonai osztály vezetőinek részvételével titkos bizottság határozott el. A pokolgépet Minkov készítette. Elhelyezésében egy sekrestyés nyújtott segédkezet, aki bevezette a harangtoronyba a bombát vivő fiatalembert. A merénylők célja az volt, hogy elpusztítsák a királyt és a minisztereket és ilyen módon anarchiát támasszanak az országban.

Agyonlőtte magát a bombamerénylet tervezője

Később érkezett jeentések szerint a merénylő Minkov rejtekhelyét a hatóságok sikerült felfedeznie. Minkov kézrekerítése körül valóságos ostrom fejlődött ki. A merénylő öt társával egyetemben sógora lakásába zárkózott. Erre a rendőrség, esendőrség és katonaság zárta körül a háztömböt s felszólítást intéztek Minkov hűvéhez, hogy nyíssák ki a kapukat.

A felszólításra Minkov hívei tüzelni kezdtek s a tüzelés a bolgár kormánycsapatokra mindaddig tartott, amíg Minkovoknak el nem fogyott a lőszerük.

A tűz szüntetésével a katonaság betört a kapukat. Mikor azonban a benyomuló katonák el akarták fogni a lázadókat,

Minkov halántékán lőtte magát.

Öt társa közül ellenben a esendőrségnek sikerült négyet elfognia. Az ötödik tettes, egy orosz elmenekült.

Minkovon kívül, mint utóbb kiderült, Krotnev műszaki kapitány is résztvett a

merényletben. Ő volt az, aki a robbananyagokat beszerelte.

Allítólag Krotnev saját felesége lelkifurdalástól gyötörve fel akarta jelenteni, mire Krotnev agyonlőtte feleségét.

Mikor Krotnev szomszédai benyomultak az asszony lakásába, a haldokló asszony még el tudta mondani a tettesek nevét s ez vezette nyomra a hatóságokat. Magának Krotnev sorsáról semmit sem tudnak.

Megállapították még a letartóztatottak vallomásaiból az is, hogy

Minkov arra kérte a székesegyház sekrestyését, hogy engedje meg, hogy a temetési szertartás megörökítése végett fényképezőgépet állíthasson fel a templom egyik oszlopánál. Ezzel a csellel sikerült a fényképezőgépnek hitti pokolgépet a székesegyházba becsúsztatni.

Janovics Jenő, Tarnóczy Lajos, Franyó Zoltán a nagyváradi Ady-ünnepen

Amikor több mint hat éve Ady Endre Jézuhant a magyar irodalom égboltozatáról, megindult egy láthatatlan, majd később mindegyre hangsúlyozottabb folyamat a tömegek pszichéjében. A halott orrást maguk ideológiája számára akarták kiszájtítani egyes osztályok, bal és jobbfelől elregeződött érzelmeik szerint. Kommunista éppúgy vallották maguknak az érmindesenti földből kinőtt magyar zsenit, mint ahogyan később a kurzus is kiszájtítani és elferdíteni igyekezett jelentőségét. Ady valódi mivoltának szeszélyeiben is céltudatos, dacos demokratizmusának valódi képét megfesteni s odatárni a magyarság elé ma is merész, ma is problematikus feladat.

Nem esoda tehát, hogy éppen Nagyváradon, a hol évtizedekkel ezelőtt is legbiztosabb fészke ringott a teremő progressziónak, éppen Nagyváradon várattott magára a nap, amikor hittel összegyűlt szellemek idézik halottaiból az igazi Adyt. Sok tétováságot kellett legyőzniök önmagukban azoknak, akik végül is elhatározták, hogy most már maguk lelkéből szólaltatják meg az Ady-hangokat.

Május másodikán, jövő szombaton lesz az első nagyszabású nagyváradi Ady-est. Szellemidézés lesz ez, a halott költő emlékéhez méltón bátor és leplezetlen hitvallás az emberiség ama örök céljai mellett, amiknek Ady volt legkímálgatásos lobbogója.

A feudális magyarságot egy modern, európai társadalommal átfarmáló kor hőséként fog kiragyni Ady ennek az estélynek keretéből két olyan férfi megajazolásában, akik az erdélyi magyarság vezetői között a legexponáltabb pontokon küzdnek. A két előadó egyike Janovics Jenő dr., a romániai magyar színészet nagyszerű harcosa, akinek minden mélyeséges tudása, becsületes magyar hite írja az Ady-estély legkiemelkedőbb programszámát. A másik férfi Tarnóczy Lajos, az új bihari es-

peres. Tarnóczy neve eddig is fogalmat jelentett, a legutóbbi hónapok egyházi harcaiban pedig mindenki előtt kijegesedett a vélemény, hogy benne rövidesen az itt küzdő kisebbség egyik legmarkánsabb alakja fog kinővekedni. Tarnóczy Lajos hónapok óta tanulmányozza azt a huszonegyéves évvel ezelőtti magyar milőt, amiből Ady alakja felsugárzott. Ady Endrét arról az oldalról fogja bemutatni, amelyiken költészetéhez is legközelebb férhetünk: a politizáló, az emberi szabadságjogokért verrekedő oldalról.

Velük ellentétben Franyó Zoltán, a kitünő műfordító, Adyának legtokéletesebb német interpretátora, Ady-antimitásokról számol be. Franyó maga is közvetlen közleségében élt Ady-nak, de még inkább beszélhet a nagy halotról azoknak a leveleknek alapján, melyeket Léda asszony juttatott Franyó birtokába.

Az estély többi három szereplője is ekvivalens értékkel gazdagítja a dus műsort: Zala Béla, a kitünő szavalóművész, akinek nagy budapesti sikerei éppen Ady nevével kapcsolatban emlékeztetnek, két részben a politikai és a lírai Adyt tolmácsolja. Hegedűs Bébi, a hírneves aradi koloratur énekesnő és Rácz Imre volt operaházi tenorista első ízben fognak bemutatkozni a nagyváradi közönség előtt. A két énekes erdélyizerte elismert kvalitásai mindazok szerint, akik őket valaha is hallották, egyetárasra fogják meghódítani Nagyváradot.

A május másodikki Ady-estélyt Tabéry Géza konferálja be.

HACKMAYER

ur! szabó, Avram Janou (Kossuth-utca 2)
külföldi tanulmányutra utazott,
melyet ezennel hoz nagybecsű vevőinek tudomására.

GOLD

harmadik előadása ma este.

Kiosztották az első könyvcsoportot

Tegnap délelőtt megkezdődött a „Nagyváradi” kiadónivaltában az ötös ajándék könyvcsoportok kiosztása mindama előfizető között, akik új előfizetőket laboroztak. „Nagyváradi”-nak. Egymásután jelent meg leikes előfizetőink és mi örömmel adtuk át mindenkinek azt az ajándékot, amellyel sorsszámát ő maga hurta ki. Igen sokan már az első napon olyan szép és értékes ötös könyvcsoportokat kaptak, hogy összeinte elismeréssel nyilatkoztak a „Nagyváradi” kiadónivaltának gavallériájáról. Természetesen ugyanezen mindenki kapott egy igazolványt, amelynek ellenében ingyen résztvesz tízezer lejes jutalmunk kiorsolásán.

Legelőkebb előfizető-gyűjthők — mint megállapítottuk — az ifjúság, amely különös hűvvel állott ebben az akcióban a „Nagyváradi” mellé. Egy tízezer éves fiucska egymaga tíz új előfizetővel jelentkezett tegnap nálunk és boldogan vitte haza a tíz új előfizetőért az ötven ajándék-könyvet, egész kis házi könyvtárt.

Felhívjuk újabb előfizetőink figyelmét arra, hogy csak ettől az előli elől fogadjunk el új előfizetőt és csak az kapja meg könyvajándékunkat és vesz részt tízezer lejes sorolásunkban, aki önmaga is előfizetőnk marad. Az új előfizetők számára május 1-ig már ingyen küldjük el lapunkat.

Lovagias affer Budapestén a portugál forradalom miatt

Lisszabonban és egész Portugáliában napokkal ezelőtt forradalom tört ki az azzal a céllal, hogy a prezidenciálistmizt kiküldjék s a polgári elnök mellett katonai diktatúrát vezessenek be. Tegnap a forradalomról az a hír érkezett, hogy levertek, míg mára a mozgalom a főváros utcáin ismét fellángolt. Lisszabonban két hadsereg formális harcot folytat egymással.

A portugál forradalommal kapcsolatban Budapestén tegnap Demeter Ödör hírlapíró felkereste Carvatho Gnimareast portugál ügyvivőt, hogy vele interjút csináljon. Amikor az ügyvivő megtudta, hogy egy újságíró áll előtte, francia nyelven söpredéknek nevezte a magyar újságírókat. Erre Demeter az ügyvivőnek kijelentette, hogy csupán azért nem felel tett legességgel nyilatkozatára, mert nem akarja megsérteni az ügyvivő lakásának exterritorialitását.

Demeter erre a lovagiaság szabályai szerint elégtételt kéretett az ügyvivőtől. Az ügyvivő azonban nem nevezte meg segédeit s az afférről egyáltalában tárgyalni sem akart. A segédek erre a magyar külügyminiszteriumhoz fordultak beadvánnyal s kijelentették, hogy a sérelem az egész magyar újságírói kart érte. Ha pedig az elégtételadás elől az ügyvivő az exterritorialitásra hivatkozva tér ki arra kéri a külügyminiszteriumot, hogy a sérelmet diplomáciai úton orvosolja.

Gyári árban női kalapok

a „Modern” kalapüzletben
Mosolu tábornok volt Kert-u. 4-a és
„Benedek kalapüzletben”
Strada Cuza Voda (Szacsavay-u.) 17.

— Alakítások olcsón és pontosan készülnek.

Vörös, kipállott gyermek testnek Höfer crém és puder kell.

ÚJ DONSGOK

* **Lesz-e csütörtökön munkaszünet?**
A város kereskedő körei napok óta ostromolnak bennünket azzal a kérdéssel, lesz-e csütörtökön Szent György napján munkaszünet. A rendőrségen erre vonatkozólag tegnap nem kaptunk felvilágosítást, mert kormányintézkedés eddig Nagyváradra nem érkezett. Remélhető, hogy el fognak tekinteni a csütörtöki munkaszünetről, mert hiszen áprilisban a különféle ünnepek miatt már rengeteg munkanap ment el kihasználatlanul. Más városokban különben sem értelmezik teljes szigorral a munkaszünetet, amit bizonyít az is, hogy például Kolozsvárott a lapok tegnap — jól lehet hétfőn román húsvét volt — akadálytalanul megjelenhettek.

* **A csucsa paktum.** Lapunk más helyén számolunk be arról a hatásról, amit a csucsa paktum tartalmának kivonatos közlése kiváltott. Cikkünk már nyomás alatt állott, amikor értesültünk, hogy közleményünkről a budapesti Világ is megemlékezik és bevezetéstől ezeket írja: „Egy csekély erdélyi napilapnak, a Nagyváradnak sikerült a nagyjelentőségű akta teljes szövegét megszereznie és hiteles formában közölni.” Erre ismételtelen kiemeltük, hogy mi nem közöltük a paktum teljes szövegét és nem hiteles formában, mert a teljes szöveg és a hiteles forma természetesen sokkal terjedelmesebb, mint ahogy mi publikáltuk. Mi csak hű kivonatot adtunk a paktumból, a megegyezés gerincét és lényegét és azt is a magunk szavai-val, nem pedig az eredeti megszövegezésben.

* **Pünkösdre összehívják a nemzeti párt kongresszusát.** Bukarestből jelentik: A nemzeti párt kongresszusát pünkösdi napjára hívják össze.

* **Meghalt dr Nemes Gábor.** A város tisztviselő társadalmának halottja van: Dr Nemes Gábor városi árvaszéki ülnök 51 éves korában Várház-utca 51. sz. alatti lakásán meghalt. Vasárnap este vetkőzés közben ágya előtt összeesett. Másnap délután 10 órákor találtak rá holttestére az ajtó feltörése után, mikor a szobalányainak feltűnt, hogy a rendes ember nem hagyta el szobáját. Az orvosi vélemény szerint agyszélhűdés olt meg. Többször voltak hűdéses bántalmak. Tipikus agglegény volt és szorgalmas, pedáns tisztviselő. Takarékos ember volt. A Nagyvárad Takarékpénztárban 17 ezer lei betétje volt, lakásán 3500 lei készpénzt, 20 drb. Unio-dollárt és egymillió márkát találtak. Rokonsága Hajdunádason lakik, itt senkije sincs. Kartársai gondoskodtak a temetésről. A rendőrség pedig táviratilag értesítette a rokonságot, akik dr Nemes Gábor egyszerű bútorzatát, ruháit és általában a hagyatékot örökölni fogják. A hagyatékban van 30 üveg befőtt is. Minden évben maga főzött magának száz üveg befőttöt. Meglehetősen magabizarkozott életet élt, csak néhány családdal tartott bensőbb barátságot. Az ügyesség engedélyével ma délután temetik az olaszii temető halottas-házából.

* **26-án lesz a Mária kongregáció előadása.** Calderon de la Barca „A Szentmise titka” c. színdarabot a nagyváradi úri leányok Mária Kongregációja mult hó 15-én nagy sikerrel adta elő. A közönség körében felerült az előadás megismétlésének kívánsága. Ennek megfelelőleg az Úri leányok Mária Kongregációja e hó 26-án délután az előadást megismétli. Kezdet gyermekek számára délután 3 óra, felnőttek részére délután 6 óra, az Orsolyazárda nagytermében. Az énekszámokat a Kath. Legényegylet dalárdája adja elő.

* **A május elsejei munkaelőadásra jegyek előre válthatók** Beck Samunál, a Munkás Otthonban.

LEGUJABB

Sokezer ember hallgatta meg Gyárfás Elemér csikszeredai programbeszédét

Csikszeredáról jelentik: Handrea őrnagy a Csikba kinevezett prefektus hétfőn délelőtt elfoglalta hivatalát és rögtön megadta az engedélyt a Magyar Párt gyűlésének megtartására.

Az „Európa”-szálloda nagyterme zsúfolásig megtelt hallgatókkal. Zsögöd, Csosbodfalva és Tapolca községek népe zart sorokban vonult fel a gyűlésre.

A délután 5 órákor megérkezett Ugron István, aki az elnöki emelvényen elfoglalta a helyét, percekig tartó zúgó tapsal fogadták. Bálint Lajos csiksomlyói prépost üdvözölte Ugront és a megjelent magyar-párti urakat.

Ugron István zúgó tapsok közepette emelkedett szólásra. Vázolta a párt szerepének nagy fontosságát. Most, — mondotta — a székely nép becsületéről van szó és mindenkinek eleget kell tenni kötelességének.

ségének. Kitartásra buzdította a székelyeket és kérte, hogy támogassák Gyárfás Elemér jelöltségét.

Gyárfás Elemér a programját ismertette a választók előtt, majd a hallgatók kívánságára Grandpierre Emil emelkedett szólásra. Kitartásra buzdította székely népet. Bethlen a székely gárdához szólott és azok segítségét kérte a jelölt részére.

Balázs András, Székely Béla és Szoboszlav László mondtak még beszédet, majd Ince Vilmos főesperes zárta be a gyűlést.

Este többszáz teritékes bankett volt, amelyen a szónokok Ugron István és a párt vezetőit biztosították bizalmukról.

Csikban a hangulat bizakodó és biztostra veszik a Magyar Párt jelöltjének a győzelmét.

A bolgár hivatalos jelentés cáfolja a tömeges kivégzéseket

Szófia, április 21. A rendőrség körülfogta azt a házat, amelyben azt hiszik, hogy Jankov, az összeesküvés egyik tagja is benne rekedt s ahonnan a katonaságra szintén tüzelnek. A bolgár távirati iroda

jelentése szerint a tömeges kivégzésekről elterjedt hírek nem felelnek meg a valóságnak. A kormány valamennyi tagja, Lazarov tábornok, a szófia helyőrség parancsnoka sem sebesült meg.

* **Ma este új mutatóványok GOLD mester előadásán.** Szuggeszioi tükörrel, villanyfényvel és hang nélkül. Előadás kezdete 9 órákor. Jegyek egész nap váltakozókat a Kath. Körben. Holnap utolsó előadás.

* **Férfiszabó iparosok gyűlése.** Felkérjük az Ipartestület kötelekebe tartozó összes férfiszabó iparosokat, hogy f. hó 23-án, azaz csütörtökön d. u. 4 órákor az Ipartestület helyiségében rendkívül fontos ügyben tartandó gyűlésre megjelenni szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

* „Juhász legény, szegény juhász legény...”

* **Az Orvos-Gyógyszerész és Természettudományi Egyesület** f. hó 23-án, csütörtökön délután hat órákor a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében szakkonferenciát tart: 1. Dr. Molnár Vilmos: betegbizmutatás; 2. Dr. Sándor János: a tuberkulózis kezelésének mai állásáról.

* **Halálozások.** Szegő Józsefné szül. Kugler Katalin, a Prometheus banya és ipar-é. igazgatójának neje 39 éves korában elhunyt. Temetése tegnap ment végbe a Reg. Ferd. uti gyászházba nagy részvét mellett. — Özv. Varga Ferencné, szül. Bagossy Zsuzsanna 70 éves korában elhunyt. Temetése tegnap ment végbe nagy részvét mellett. — Korponay Lajos 63 éves korában elhunyt. Temetése ma délután fél 5 órákor megy végbe Pray György-utcai gyászházba. — Özv. Vitis Emilné 52 éves korában elhunyt. Temetése ma délután fél 6 órákor megy végbe a temető-utcai 9. sz. háztól.

* **Tudnivalók a május 1—2—3-iki árukiállításra.** Nagyvárad és Biharmegye közgazdasági életét egy évi súlyos letargiájából újra felrúgta az a nagyvárúvilágvárosi stílusban megrendezendő árukiállítás, mely május 1. 2 és 3-án lesz a régi szinkór nézőterén és színpadján. A város iparos és kereskedő társadalma nagy előkészületet tesz a kiállításra, melyen Erdély minden városából tömegesen jelennek meg a közgazdasági életünk tényezői. Az árukiállítás összesen negyven cég vehet részt. A kiállítók a kiállítási helyért nem fizetnek, hanem a bérösszegnek megfelelő értékben egy vagy több általuk kiállított tárgyat adnak, amit a látogatók között a rendezőség kisorsol. Így biztosítja a kiállítás eddig nem tapasztalt látogatottságát. A kiállítandó tárgyakat április 30-án este 6 óráig

kell pontos jegyzék kíséretében a kiállítás helyre küldeni. Minden kiállított tárgyat az érték erejéig biztosít a rendezőség. Elszállítás május 4-én este 6 óráig történik. Minden felvilágosítást a Rudolf Mosse-cég dr. Str. Vulcan (Nagy Sándor-utca 1.) délután 6—7-ig. Telefon 693.

* **Nyilatkozat.** Egyik kolozsvári riportlap legutóbbi számának a bihari esperesválasztással foglalkozó cikke olyan nyilatkozatot ad számba, amelyeket én Thury Kálmán dr. urnak soha nem mondtam. Ezt ő tudhatja legjobban. A cikkről előzetesen semminemű tudomásom nem volt. Nem áll érdekében, hogy Thury Kálmán dr. urat olyan módon támadjam, amint azt a jelzett cikk teszi. Sajnálom, hogy nevem és személyem felhasználásával tették ezt azok, akiknek ez, ugyúlászik, érdekük. Nyilatkozatomat minden felkérés nélkül, tisztán az igazság érdekében teszem s kérem ennek első sorban Thury Kálmán dr. ur, másodsorban az érdekeltek és a nagyközönség által való tudomásul vételét. Bihar, 1925. április 21. Tarnóczy Lajos esperes.

* **Megjelent a Periszkop második száma.** A mult hóban megjelent „Periszkop” folyóirat országsszerte a legelénkebb feltűnést keltette azokban a körökben, ahol komolyan szívükön viselik a mai művészet és irodalom kialakulásának ügyeit. A Periszkop most megjelent második száma egy tartalomban, mint kiállítás tekintetében az első számon is tulatesz s nyílegyenesen lendül abba az irányba, amerre egy minden érdeklődést felölölő folyóiratnak egyetlen lehetséges útja vezet. A cikkek közül Solomónok az oroszok új színpadáról és Guillaume Apollinairenek Henri Rousseauról írt tanulmányai érdemelnek különös figyelmet. Az illusztrációk sorából kiemeljük Foltyn, Gaugin, Kubin stb. képeit. Ferenczy Béni és Archipenko szobrait, mindenkifölött pedig Szántó György színes műmellékletét, a Feltámadást.

* „Juhász legény, szegény juhász legény...”

GOLD
utolsó előadása csütörtök este.

* „Juhász legény, szegény juhász legény...”

* **Új nyaralótelep Nagyvárad mellett.** Régóta érzi szükségét Nagyvárad közönsége egy olyan magaslati nyaralóhelynek, amely a városhoz közel fekszik és teljes és jó ellátással, tiszta szobával fogadta és traktálja a vendégeket. Ezt a nagyon is szükséges intézményt valósította meg a bismarckmezei Petraas (Petrósz) községben létesült **panzióval egybekötött üdülőtelep.** Pormentes tiszta levegő, gyönyörű vidékén felséges kilátás, amely eddig is centruma volt a legélvezetesebb kirándulásoknak. Itt van az új és első biharmegyei nyaralótelep, ahol a turisták, pihenésre és üdülésre várók a mai fürdőárákhoz képest olcsón és pompásan megtalálják tavaszi és nyári otthonukat, kényelmesen ujonnan és uriasan felszerelt pavillonszerűleg beosztott szobák és elsőrangú ellátás áll a közönség rendelkezésére. A nyaralóhely vasuti állomása **Mureni mici** (Kisszedres), a vaskóhi vonalon, ahonnan egy órai kocsijárással — nagyszerű országúton — van a petrósi telep. Előzetes értesítésre az érkezőket kocsijárja az állomáson, ahol különben minden vonatérkezésnél ott van a nyaralótelep megbízottja. A nyaralótelepen orvos és posta van. Szezon június 1-től szeptember végéig. A környéken tartandó kirándulások az erdőbe vezető 40 kilométeres iparvasut megkönnyíti. Felvilágosítást ad Sebő Sándor Petroasa és Helyben Hajdu Hugó gyógyszerész úr Csillag-gyógyszertár.

* **Egy négy gyermekes rokkant borzasztó nyomora.** Tegnap egy összetört szegény asszony jött be a szerkesztőségbe. Pékmester volt az ura. De jött a háború és közhuszár lett a 16-os huszároknál. Négy évig katona volt, amíg az olasz fronton a tüdejébe nem szaladt egy golyó. Nagyon csendes ember lett a „vörös ördögből”. Évekig kínlódott súlyos tüdőbajával és tegnap be kellett szállítani a kórházba... odahaza pedig a felesége és négy gyermeke nyomorog és rettegve várják a május elsejét, amikor még hozzá ki is lakoltatja őket a házigazdájuk. A könyörülő emberekhez fordulnak most: elősorban is azonnali segítyt kérnek és élelmet, amivel az életüket fenntarthatassák és ha valahol akármilyen lakás volna, ahol meghuzhassák magukat, a lakásért a rokkant felesége esetleg takarítást is vállalna. Adományokat a kiadóhivatal továbbít.

* **Helyreigazítás.** Simon Béla kereskedő törvényesen elvált felesége annak közlésére kérte fel szerkesztőségünket, hogy nek' elvált férjéhez semmi köze. Farkas Jolán elmeorvosi ápolónő ő jelentette fel, mert még volt férjénél maradt különböző értékű tárgyakat ellopott. A rendőrség részéről Boródy komiszár le is foglalta az ápolónőnél talált tárgyakat.

* **CHLORODONT A FOGAKNAK.**

* **Eredeti reichenhalli kurát** használhat köhögés, hurut, asztma esetében az orvosi vezetés alatt álló „Reichenhall” inhalatoriumban, Teleki-utca 16. szám.

Harisnya-, sokni-, keztyű-, csipke-hímzés legolcsóbb
KLEIN VILMOSSNÁL, Regele Ferdinand (volt Rákóczi-ut) 3.

minőségben vezet

* **Orvosi hír.** Dr. Berger Ernő bőrgyógyász és a nemi betegségek szakorvosa hazaérkezett és rendeléseit Str. Avram Jancu (Kossuth-utca) 4. szám alatt ismét megkezdte.

* **Minden ruháját elrabolták a Robin-pezsőgyár egyik vezetőjének.** Tegnap délután amíg Krausz Ernő, a Robin-pezsőgyár egyik vezetője a futball-mérkőzést nézte végig, ismeretlen tettesek betörték Gerlic-utca 14. sz. alatti lakására és összes ruhaneműit és cipőit ellopították. A kár meghaladja a 120 ezer leit. A rendőrség a tettesek nyomában van.

* **Betörés.** Szombatról vasárnapra virradó éjszaka ismeretlen tettesek behatoltak Zuckermann Salamon Nyárfa-utca 14. szám alatti házába és a fűszintől 12 ezer lei értékű fűzerszámt ellopott. A rendőrség bevezette a nyomozást.

* **Meghalt a görög katolikus püspöki palotában történt robbanás második áldozata is.** Tegnapelőtt temették el Komán Teodor tizenkét éves kocsist, aki a görög katolikus püspöki palotában történt robbanás alkalmával súlyosan összeesett. A szerencsétlen fiatalember halálát nagy részét kísérte és sokan érdeklődtek a másik áldozat: Achim János 24 éves söffő állapotáról. Ennek a sérülésével jóval komolyabb volt és az orvosok már azt hitték, hogy megmenthetik az életnek. Tegnapelőtt azonban tüdőgyulladással komplikálódott a betegsége és vasárnap hajnalban igen nagy kínok között halt meg. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt és a szerencsétlen fiatalemberi kedden délután 4 órakor maga dr. Frențiu Váier görög katolikus püspök fényes papi segédlettel temette el.

Puch kerékpárok csak Kalendánál.

* **Munkásgyűlések.** Szobafestő és mázó munkások folyó no 23-án, este 8 órakor taggyűlést tartanak az új Munkásokthonban. Minden szobafestő és mázó munkás ott legyen. A vezetőség. — Az építőmunkások rendkívüli közgyűlése április 26-án, délután 9 órakor lesz a régi Munkásokthonban, melyre a csoport minden tagját: kéményseprő, szobafestő és mázó munkásokat ezúton hívja meg a csoport vezetősége. — Az öszzakrák vezetősége április 22-én, este 7 órakor az új Munkásokthonban ülést tart. — A pincérmunkások április 22-ől 23-ra virradóra pont 2 órai kérdéssel gyűlést tartanak az új Munkásokthonban. Tekintettel a napirend fontosságára, pontos megjelölést kér a vezetőség. — A vas és fém-munkások helyicsoportja az esztergyóosok és gépmunkások részére szaktanfolyamot nyit. Mindazok, kik a tanfolyamon részt akarnak venni, május 1-ig jelenték a vasas titkárságnál az új Munkásokthonban. — A magán-tisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak vezetősége kedden este 8 órakor értekezletet tart a Str. Cuza Voda-i Munkásokthonban.

Zománcozás, nickelezés Kalendánál

* **Legjobb telefonkészüléki villanykörte és manometer raktáromról.** Telefon és villanyfelszerelést, minden fémipari és eszterga-munkát, javításokat igen szolid áron vállal Rajz elektro-mechanikus, Szalárdi-utca 9. Telefon 512.

* **Alkalmi ujdonságok, harisnyák, fehérneműk, csipkék, sokkal olcsóbban, mint bárhol.** Bleier divatházában, Sas passage.

* **Old England tavaszi keztyű és harisnya ujdonságai megérkeztek.**

* **Bomba 6 lei az Eldorádóban.**

* **Orvosi gyakorlatban legjobban bevált, viselésben legkényelmesebb modern öltözködéshez legalkalmasabb haskötőket** készít Kovács Sándorné (Nilgesz-telep), pályaúdvarral szemben.

* **Mária-csemege 1 drb. 5 lei Benedeknél.**

* **Kérjünk mindenütt Bavaria dupla malátá, vagy márciusi világos kiviteli Dreher-Haggenmacher-sört!**

Darvas harisnyái legjobbak!

SZINHÁZ

HETI MŰSOR:

Szerda: Bajadér, operett, Kovács Kató, a szegedi színház primadonnájának vendégfelléptével, bérleten kívül.

Csütörtök délután fel 4 órakor: Antónia operett, Kovács Kató, a szegedi színház primadonnájának felléptével, mérsékelt helyárakkal.

Csütörtök este 8 órakor: Nótás kapitány, a Nótás kapitány-verseny 3-ik napja, Kovács Kató, a szegedi színház primadonnájának vendégfelléptével A) bérlet.

Péntek: Fifi, operett, Kovács Kató, a szegedi színház primadonnájának vendégfelléptével, B) bérlet.

Szombat délután fel 4 órakor: Tul a nagy Kriszán, operett, Horváth Nusi vendégfelléptével, olcsó helyárakkal.

Szombat este: Juhász legény, szegény juhász legény, operettbemutató, Premierbérlet.

Vasárnap délután fel 3 órakor: Artatlan Zsuzsi operett, mérsékelt helyárakkal.

A SZINHÁZI ÍROPA HIREI:

— Kovács Kató fellépései. Kovács Kató négy legjobb szerepét játssza el nálunk. Szerdán bérleten kívül a Bajadér, csütörtökön d. u. fel 4 órai kezdettel az Antóniát, csütörtökön este A) bérletben a Nótás kapitány, pénteken pedig B) bérletben a Fifi-t. A négy előadás iránt olyan nagy az érdeklődés, hogy elővetelben már csak igen kevés számú jegy kapható.

— Juhász legény, szegény juhász legény. A legkomolyabb munkával folynak a próbák a színház új operettpremierjére, mely valósággal esemény lesz a szezonnak. A Juhász legény, szegény juhász legény az új magyar operettirodalom legértékesebb és legszebb terméke, melynek Budapesten több mint száz előadása volt. Meglepetést fog kelteni az új operett gyönyörű díszlete, melyet az igazgatóság nagy anyagi áldozatok árán készíttetett, hogy ez a hangulatos operett egészen stíluszerűen kerülhesen színre. Az új operettben T. Pogány Janka, Horváth Mici, Bihari Sándor, Gróf László, Madas, Stoll játszik a főszerepeket. A Juhász legény, szegény juhász legény szombaton és vasárnap bérletszűnetben és hétfőn A) bérletben van műsoron. A darabot Gróf László rendezi.

— E. Kovács Mariska, az erdélyi színházak legnagyobb drámai színésznője, hosszú szünet után a jövő hét szerdáján lép ismét a nagyváradi közönség elé. A művésznő Tazekas óriási sikerű drámájában, az „Altona”-ban játssza a főszerepet, amit Budapesten Márkus Emili alakított. Az Altona rendkívül érdekes és idegigazító drámai cselekménye és a szép színes jelenetek, melyek egy német kisköztársaság városának, Altonának egyik pazarul berendezett nyilvános örömtanyáján játszódnak le — nálunk is el fogják érni a kívánt sikert, különösen E. Kovács Mariskával a főszerepben. A premier bérletszűnetben megy.

TOZSDE

Zürich, április 21. Nyitás: Berlin 123'127, Newyork 517, London 2476, Páris 27, Prága 1535, Budapest 0.0071 háromn., Bukarest 235, Bécs 0.0072'80.

Bukarest, április 21. A tőzsde az ünnep miatt zárva volt.

Zürich, április 21. Zárlat: Berlin 123 egyen., Amstetdam 206'35, Newyork 517, London 2476, Páris 2122 egyen., Prága 1535, Budapest 0.0071 háromn., Belgrad 835, Bukarest 232 fél. Varsó 100, Bécs 0.0072'80.

Budapest, április 21. A keddi értékpapíripiac zárata: Angol-M. 31, Leszámitoló 58, Pesti Házai 2400, Beocsini 975, Urikányi 1035, Ganz-V. 1045, Izzó 910, Nacsi 1810, Magy. H. 391, Olaszb. 19, Borsod-Misk. 190, Borsodi szén 51, Fegyver 545, Láng 76, Cukor 2045, Államv. 375, Osztrák H. 139, Keresk. B. 980, Első Bu. 143, Köszén 3130, Ganz-D. 2255, Lipták 18 fél, Ofá 475, Trészt 172.

A kamatláb és a deviza

Legutóbbi cikkünkben a kamatláb lezártításának főként agrárországokban arról az igen jelentékeny akadályáról szöveltünk, amely a földbirtokra nyújtott jelzáloghitelek csaknem teljes megszűnésével előállott. A kamatláb csökkenésének másik fontos akadály a deviza- és valutaforgalom erős megkötöttsége.

Köztudomású, hogy Európa szárazföldjének háboruban részt vett államaiban bankjegyek értéke rohamos tempóban lecsökkent. Különösen szédítő tempóban taladt a bankjegyek elértéktelenedése Németországban, Ausztriában, Lengyelországban, Oroszországban, Magyarországon, Romániában és Jugoszláviában, szöval egész Közép- és Kelet-Európában. Ez az elértéktelenedés természetesen arányban áll a kibocsátott bankjegyek mennyiségével, s az ezek fedezetére készletben levő arany- és ezüstmennyiséggel. A tőke kihelyezése egyre kockázatosabb, mert a kihelyezett tőke a visszafizetés terminusára értékének nagyrészt elveszítette, ami természetesen a kamatláb szédületes emelkedését okozta.

A nemes valutákban kieszaközölhető kölcsönök egyre ritkábbakká váltak a deviza- és valutaforgalomnak állami beavatkozás útján történt megkötése folytán, még olyan vállalatok és pénzintézetek részére is, amelyek a kapott hitelre a lehető megbízhatóbbak voltak. Csak ez lehet a magyarázata annak, hogy a nemes valutákban kieszaközölhető kölcsönök kamatai is 5, sőt 6 százalékosra emelkedtek a háború előtti kamatlábhoz viszonyítva. A devizaforgalmat megkötő korlátozásoknak hasonló hatásuk volt a kamatlábra, mint a prohibícióvámoknak az áruk áraira, vagyis drágították, helyesebben a kamatlábat emelték. A devizaforgalom korlátozásai a kamatterhek megnagyobbitották már csak azzal az egyetlen körülménnyel is, hogy a deviza és valuta kereskedelem lebonyolításának egy korlátozott száma működhet, akik az idegen devizák és valuták vételénél és eladásánál egy igen jelentékeny províziót számolnak el. Nem csoda, ha a külföldi pénz még a zürichi tőzsde jegyzéseinek az átszámításán túl is megdrágult. Különösen jelentékeny részét tették ki az idegen deviza valutakereskedők részére járó provízió a rövid lejáratú külföldi hiteleknek. Ha már most ezek a províziók esznek, adva lesz a lehetőség, hogy a külföldi hitelek költségei az adott viszonyokhoz képest a normális mértékre visszaszoríttassanak.

Tudott dolog, hogy a titkos idegen deviza és valuta kereskedelemben a kereskedőknek kijáró províziók igen magasak s az idegen tőke használatának a költségeit kibírhatatlaná teszik.

Csak a fentebb előadottakban láthatjuk az okát annak, hogy a háború előtti időben hiteletünknek jelentékeny részét kitevő külföldi penzió-hitelek (90 napos lejáratra), még a legnagyobb pénzintézetekkel szemben is megszűntek. Pedig ezeket az eredetileg 90 napra adott hiteleket a kölcsönző külföldi nagy bankok csaknem kivétel nélkül mindig meghosszabbították s módot nyújtottak a nagyobb pénzintézeteknek arra, hogy a kapott hiteleket ők maguk is tovább kihelyezzék. Így juthattak kisebb bankok, iparvállalatok s a gazdasági élet legszerűsebb faktorai is olcsó külföldi hitelhez a deviza és valuta kereskedelem törvényes és titkos vámszedőinek közbenjárta nélkül. Ha a kereskedő és iparos a belföldi pénzt szabadon kiviheti bármely külföldi országba s ott tetszése szerint a normális s az ott szokásos feltételeknek megfelelően idegen devizákra átválthatja, ez úton mérsékli hitelének költségeit s az iparos pedig megszabadul a devizaforgalom korlátozásainak a kamatlábra prohibícióvám szerűen megdrágítóan ható következményeitől.

Alig két hete, hogy az Osztrák Nemzeti Bank főtanácsának ajánlatára a szövetségi kormány elrendelte a devizaforgalom szabaddá tételét. Igaz ugyan, hogy ezt

a rendelkezést a Genfben szeptemberben megtartott gyűlésen az Ausztria szanálásának ügyével foglalkozó pénzügyi bizottság is javasolta, sőt követelte. Ausztria gazdasági életének legkiválóbb vezetői a rendelkezéstől minden vonalon csak a legjobb hatást várják. Ausztria kísérletét jó lesz szemmel kísérni.

6.

Májusi bérnegyedi tájékoztató

A Háztulajdonosok Szövetsége közli: A májusi negyedben sem a lakások alpbérei, sem pedig ezeknek mellékdíjai változást nem szenvednek. Ennek folytán vízdíj fejében a nyers házbírójövdelem 12 százaléka, csatornázási díj fejében pedig ugyanennek 8 százaléka. A fürdőszoba után a folyó negyedévre 160 lei, a klozett és pissoár után 70 lei, a külön csap után pedig 40 lei számítandó.

A további mellékdíjak (kéményseprés, szeméthordás, lépcsőház és udvarvilágítás, őrszék tisztítás stb.) százalékos kulcsai meg nem állapíthatók, ugye ezek, valamint a köztisztasági adó is a felmerülő tényleges kiadásoknak a tulajdonos és a bérlet közötti arányos megosztása útján szedendő be.

A butorozva albérlőbe adott lakrészek albérlői összegei felerészben, a butorozatlanul albérlőbe adott helyiségek bérösszegei pedig egészben a tulajdonost illetik meg.

Bér pontatlan fizetése, az albérlői viszony minősége és az albérlői összeg eltitkolása, valamint a tulajdonos beleegyezése nélkül eszközölt albérlőbeadás a bérviszony meghosszabbítása kedvezményének elvesztését vonja maga után és ez alapon a bérlet kikalkulálható.

A bérleti helyiségeknek szerződésellenes használatára, a bérlet tárgyainak rongálása, összeférhetetlen magaviselet, testisértés, a személy és vagyonbiztonság veszélyeztetése, a tulajdonos vagy más lakó nyugalmának jelentékeny megzavarása, ezen cselekmények elkövetésétől számított 30 napon belül rögtön hatályú felmondásra jogosítja fel a bérbeadó.

A törvény által megszabott feltételek mellett a tulajdonos kérheti bérletje kilakoltatását abból az érdekből, hogy ő foglalhassa el lakását.

Az új építkezési törvény értelmében és az ezáltal megszabott feltételek mellett a tulajdonos kérheti a lakásbérleti törvény felfüggesztését és bérletje kilakoltatását, ha összeomlással fenyegető háza helyén új épületet emelni, avagy pedig egyáltalában nagyobb építkezést eszközölni kíván.

Ez érdekből bérletjének 6 hónappal előzőleg kell a törvény által előírt módon felmondania és kérvényt az előírt okmányokkal felszerelten a törvényszéki elnökhöz beterjeszteni. A bérlet kilakoltatása a 6 havi felmondást követő május, vagy november 1-ére eszközölhető.

A folyó évi május 1-én a nem lakás céljára szolgáló helyiségek (üzletek, műhelyek, irodák, raktárak, pincék stb.), ha ezekre nézve szerződés nem létezik, a tulajdonos szabad rendelkezése alá kerülnek. Ez a szabad rendelkezési jog felfüggesztést szenved abban az esetben, ha a bérlet a bérviszony meghosszabbítása iránt pert tett folyamatba és ez esetben a tulajdonosnak be kell várnia a per jogerős befejezését. Egyezség még most is létesíthető és ez mindkét fél érdekében kívánatos is.

Ha per folyamatba nem tétetett, avagy a megindított perben a bíróság a bérlet jogérvényesen elutasította és egyezség nem létesült, akkor a tulajdonos követelheti a bérlet kiköltöztetését. Ha a

bérlet ennek ellenére a bérletből el nem távozik, akkor a tulajdonos 15.000 lei évi bérértékig a járásbíróhoz, ezen felül évi bér esetében pedig a törvényszékhez a bérlet kiűzése iránti kérvényt ad be. A fentiek szerint illetékes bíróság a feleket sürgősen megidéz és kiutasítási parancsot bocsát ki, amely ellen sem ellentmondással, sem pedig felebezéssel élni nem lehet. Ugyancsak ezen kérvényben kérheti a tulajdonos, hogy a bérleti helyiségben jogellenesen bennmaradt bérlet a múlt évi bérösszeg ötszöröse megfizetésére is köteleztessék. A bíróság köteles ezen kérelmet is teljesíteni, a kért összeget nem mérsékelheti és ennek megfizetésére a bérlet abban az esetben is kötelező, ha a költözködére engedett 3 napi határidőn, tehát május 9-én túl csak egyetlenegy napot is tartózkodott jogellenesen a bérleti helyiségekben.

A kibocsátandó végzés ellen a bérlet által beadható felülvizsgálati kérvény a végzés végrehajtását fel nem függeszti.

További felvilágosításokat tagjainknak titkári hivatalunk díjmentesen nyújt.

A Háztulajdonosok Szövetsége képviselőiből: Dr. Lazar Aurél, elnök. Dr. Lengyel Zsigmond, titkár.

SZOVET különlegességeink felöltőkre öltönyökre legjobbak
HAVAS & GRÜNFELD
posztóáruház,
Str. Avram I. (Kossuth-utca) 8. legolcsóbbak

Férfi fehérneműek

legjobb minőségben, legolcsóbb
KLEIN VILMOŠNÁL Regele Ferdinand (volt Rákóczi-ut) 3.

Szőrme szőnyeg, bunda nyaltaltás teljes felelősség mellett

MASITSNÁL
Strada Vlahuța (Szent János-utca) 2.

Mérték után
férfi- és női fehérneműek
(privát anyagból is)
legszebben és legolcsóbban készíti
"Hercules"
Victoriei (Kolosvári-utca) 1 szám
Üzletek részére olcsó munkadíjak. Telefon 698

MAH-JONG
elszámolási
BLOKK
SONNENFELD
papíráruházában kapható.

Gyomorégés, rossz szájíz

COPROL

Ügyeljünk a KOPROL névre, mert mint minden jó cikket, a KOPROL is utánozzák és hamisítják. Minden dobozon és minden pasztillán rajta kell lennie a KOPROL névnek, amely törvényesen védve van.

de levertség és bágyadság is igen sokszor a rossz emésztés következményei és gyorsan elmúlnak, ha időközönként 1/2-1 pasztilla

JÓZSÚ HASHAJTÓ
CSOKOLÁDÉI
veszünk be.

Nagy leépítés a felparban

A fások husvétli ajándéka

Közgazdasági körökben az a hír terjedt el, hogy a szudrics-petrósi fakitermelő részvénytársaságnál Balogh Árpád igazgató és Deutsch Dezső cégvezető távozásra befejezett tény s a további leépítés következik. Felkerestük tehát a szudricsi vezetőséget, amely a következőket mondta:

Balogh Árpád igazgató tényleg kivált a vállalat kötelékéből, de Deutsch Dezső távozásáról nincs szó, ennek legbiztosabb jele az, hogy most Budapesten van s ott referálja az ügyeket. Általában úgy van minden olyan hírről, amely a részvénytársaságokkal foglalkozik, hogy kevés az igaz belső. Ami a leépítést illeti, azt a gazdasági helyzet hozza magával. Nálunk is természetesen megváltoztak a leépítés s kint, ahol eddig 2000—2600 munkás dolgozott, ma e szám kis töredéke van munkában. De ez nem érinti a vállalat bonitását, mert ez csak időszaki jelenség, a vállalat működésében van, nagyértékű befektetései tekintélyes tőkét képviselnek s meglehetősen mennyiségű fa áll rendelkezésünkre.

Megkérdeztük az igazgatót, hogy mi igaz a határszéli zónára érvényes végzési tilalomból?

— Az a hír, hogy a kormány a határszéli megyében 40 évre beilitotta az erdő-kitermelést, ebben az alakban tévedés. A fások ellenben husvétli ajándékkul egy miniszteri rendeletből értesültek, amelyet a földművelésügyi miniszter küldött az erdőgazgatóságokhoz. E rendelet szerint

a határszéli vármegyékben az állami erdőkben, vagy az állam számára kisajátított erdőkben tilos a fakitermelés további intézkedésig s a készletek zár alá veendőik.

Miután ugyiszólván minden erdő állami, vagy az állam számára van kisajátítva, ezidő-szerint a fa kitermelése akadályokba ütközik. Az tehát, hogyha 40 évre beilitották volna a termelést, azt jelentette volna, hogy felszámolhatunk a nagyértékű vasutainkat s felszereléseinket átadhatjuk az államnak. De erről természetesen nincs és nem is lehet szó, csak arról, hogy a kitermelés ezidőszaki ismeretlen okból szünetel s mi csak a készletek értékesítésével foglalkozhatunk.

A kormány bizonyára rövidesen feloldja a zárlatot, mert sok család egzisztenciájáról is van szó, akik dolgozni akarnak s mi, a fa értékesítése révén, idegen valutákat hozunk Romániába, amivel a lejt javítjuk a magunk képességei szerint.

Az emeletről ugrott le a szökött rab

Az elmúlt este Jele Mitru 24 éves rab megszökött a nagyváradai ügyészségi fogházból s a keresésére ment fogházőrök felhívására nem állott meg. Az egyik őrről a karját átlátta. A biharmegyei közkórházba vitték. Ott a következőleg adta elő szökése történelét.

Három évre ítélték el amiatt, mert a forradalom idején, 1919-ben a meziádi zsidóboltosnál feltörtük a házat, megvertük a boltost és elvittünk, amit csak lehetett. Egy évvel ezelőtt ítélték el s becsuktak. A fogházban áristánc voltam, dolgoztam. Most, husvétkor eszembe jutott az anyám, aki otthon van, mostohaapám, öcsém és hogy most vannak a mezei munkások. Meg, hogy tavasz van. Nagyon szerettem volna hazamenni, hozzám tartozóim küldtek is egy kérvényt a miniszteriumba, de ez visszajött s nem történt semmi. En egy kulcsomóhoz jutottam, a kulcsok minden ajtóhoz jók voltak. Kinyitottam a cellát s az első emeleten kinyitottam egy szobát, ott az ablakon át leugrottam a kiskertbe, ami a fúttca felől van. Ez este történt. Össze-vissza jártam mindenfelé s végül a szentmártoni ura tértem, hogy hazamegyek, ha lehet, felülök a vonatra. Egyszerre a sötétben elébem ugrott két ember a Gilyányi-utcán s az egyik azt kiáltja, hogy

megállj. Én azt hittem, hogy katonák és szaladásnak indultam. Aztán az egyik utánam lött s a lövés keresztülfutott a balkaromat. Erre elestem. A mentők hoztak ide, az orvosok bekötötték a karomat. Az ugrásban nem történt bajom, mert a kiskert fel van ásva s a föld puha.

Érdekes, hogy a szökést 20 perc múlva már észrevették s a szökevény keresésére indultak az őrk.

Szegény Etti meg akart halni

Kék fátólalával, piros arcával minden-nap találkozott vele az ember az utcán. Nyelvtanár volt, eredetileg bécsi, tanított németül, angolul és franciául s mindig járt a várost, hogy órát pontosan megtartsa. Szolid külseje, disztigvált modora a város külső képébe egy színt adott s úgy látszott, hogy Negele Etti itt öregszik meg Nagyváradon. Senki se látta benne az életől elváló akaró tanárnőt, inkább úgy festett, hogy szívós germán alakjában csak az élet szeretete lobog.

Tévedés volt. Negele Etti tegnap reggel hat órakor egy halász s néhány munkás a Körözs hideg árából szedte ki. A mentők a közkórházba vitték be, ahol munkatársunk felkereste. Az arca változatlanul piros, szöke haja csapzott, még vizes, még szemeiben mély fájdalom.

— Megírhatjuk, mi vitte a Körözs hullámaiba?

— Nem bánom, — mondja szomorúan. Egészséges, fehér fogai felvillannak, mikor beszél. Bécsből jöttem Nagyváradra s itt lakom hat év óta. A Ritoók Zsigmond-utcán Arnótfalvi ezredesnél. Volt sok tanítványom. Hogy miért akartam meghalni. Mein Gott! Egy nagy fájdalom az oka s egy nagy bosszúság. Hát igen. Egy zsidó férfi szeretett engem s el akart venni. Heiraten, ja. Aztán meghalt. És én itt maradtam. Vannak ugyan rokonom Németországban, Remsban, Sluttgarban testvéreim, de nehéz hozzájuk jutni, drága az utlevél, a vízum és az utazás. Egyedül maradtam. Istenem, sok órát kell adni, hogy az ember megélhessen és sokat kell beszélni. Fáradtságos egy nyelvtanár életé. Elhatároztam, hogy meghalok.

Nagy lelkiroval nyomja vissza könyeit.

— Kimentem a velencei partra, reggel 6 óra lehetett. Ahol mély a víz, ott leszálltam. Keresztet vettem s beleereszkedtem a vízbe. Árra gondoltam, aki a napokban halt meg, aki szeretett s el akart venni s a vízbe sülyedtem. A víz hideg volt, a ruhám egy darabig fenn-tartott.

Hirtelen eszébe jut a ruhája s oda-szól egy betegnek:

— Zsófi, a ruhámra vigyázni, benne van a kulcs és a pénz.

Aztán folytatja:

— A víz elkezdett vinni s én vártam a halált. De jött egy halász s azt mondta: Mit csinál itt a kisasszony ilyen jókor a vízben? Nem feleltem, mire ő kiáltott a munkásembereknek, akik a csónakba ugrottak s megfogták s kivitték a partra. Jöttek a mentők s idehoztak.

— Most mihez kezd? új életet?

— Nem mehettem ahhoz, aki szeretett. Mit csináljak. Aztán felmondtak néhány helyen, talán félreértettek vagy megsértődtek. En csakis zsidó családok-nál adtam órát s ott lehet valami ok, amit nem tudok.

Elhallgat. Szegény Negele Etti valami konfliktusba jutott önmagával és a világgal. Egy férfi jött s feleségül akarta venni, de a halál kettévágta a szépen indult ter-vet. És hogy tanítványaival volna baj? Lehetetlen. Bizonyosan félreértés. Olyan türelmes, kötelességtudó és művelt nyelvtanár, mint ő, nem sérthetett meg senkit. S ha valami történt, levelezte az-zal, hogy a halálba indult.

LEITNER MÁRTONNÁL divatos ingezfűzők, sima és csikos poulpínok ingek és női ruhák minden színben kaphatók.

SPORT

Kac-Törékvés 2:0 (1:0)
Kac-Nac 3:1 (1:1)

A budapesti csapat nagyváradai szereplése sok-sok emlékeztet les a sport híveinek. A pestiek színv. játékkal mutattak példát, de most már nem tudjuk állapítani, hogy a várad csapatok nem közli relációkban is megállják a helyüket. Külön-szép játékokat produkált a Nac és Rónaitól kapták pestiek az egyetlen „erdélyi” gólt.

Az első napon, vasárnap a Törékvés kelt szembe a KAC-csal. Kedvező zóllal az első percekben a pestiek kapuja elé kerülnek és csak Pless házása az oka, hogy nem szereztek gólt. Ettől kezdve a Törékvés állandóan veszélyezteteti a pestiek kap-ját és csak a 20-ik percben jut a KAC lélegzethő. A 38-ik percben a Törékvés elleni kornert Fürst kapura lövi és az ideges Buchbinder nem tudja védeni a lövést.

Féldő 1:0 a KAC javára.

A második féldőben a KAC kerül főlányba a Törékvés néhány szép lefutása nem tud eredményt érn. Ellenk szép játéka következik és a KAC megszerez a második gólt.

A második napon a NAC sokkal frissebben is igen jó formában áll fel a pestiek ellen. Az első percekben hullámzó, változatos játék folyik. A csapat ereje teljesen egyenlőnek látszik. A NAC egyszerű formája és kombinatív képessége hamarosan kicsillag a méltó ellenfél által felidézett szedelmis helyzetekben is. A NAC sorozatos támadásait pedig a KAC tökéletes védelme sokszor szeli. A 38-ik percben egy összefutásból Övedil kerül a labda és megszerzi a KAC-nak a vezető gólt. Az ujrakezdés után a NAC kerül főlányba néhány perc múlva Kingli beadásáról Rónai a kapu közeléből gólt lök a pestieknek.

A második féldőben a NAC fáradtnak látszik és az ellenálló képessége csökken. Néhányszor az ellenfél kapuja elé kerül a NAC, de a Rónai szöke lövése a kapu felett megy el. A KAC góljait Fürner és Fatter szereztek.

Mind a két mérkőzést dr. Morár igen szép vezette.

NEMZETKÖZI EREDMÉNYEK:

Ausztria—Franciaország 4:0 (3:0)
DFC (Prága)—Vasas (Budapest) 6:1
WAC (Wien)—Spárta (Prága) 4:2
WSC (Wien)—Ligeti (Pozsony) 3:0
Slavia—Viktoria Zirkov 1:1
Svájc—Hollandia 4:1.

BUDAPESTI MÉRKŐZÉSEK:

Hakoah—FTC 0:0.
Amateur—MTK 2:0 (1:0)
Törékvés—BTC 1:0 (0:0)
KTE—Domanfeld (Bécs) 2:2.

VIDEKI EREDMÉNYEK:

(vasárnap)

Szatmár: SZSE—AAC 4:1 (1:0)
Kolozsvár: NSC (Budapest)—Victória 2:1 (1:0)

(hétfőn)

Kolozsvár: NSC (Budapest)—Hagibor 0:0.
Temesvár: Kinizsi—Szlovén (Bécs) 7:2 (3:0).

Helyesbítés. Egyik legutóbbi számunkban téves eredményt közöltünk a Nac törékvés és a zsidó liceum IV. osztályu csapata között lefolyt mérkőzésről. Most arra kértek fel bennünket, közöljék hogy a Nac törékvés és a zsidó liceum IV. csapata fölött 2:0 (0:0) eredménnyel.

Ruhafestés Vegytisztítás

Gőzmosás legszebb és legolcsóbb

a „MERCUR”-nál

Str. Vlahtja (Szt. János-u.) 1. és Baross-utca 9. sz.

Női szalma és selyemkalapok

virágok és az összes kalapalkellékek
20—50 %-al olcsóbbak mint bárhol

KÖNIG JENŐ

Özlet: Str. Tace Ionescu (Körös-utca) 16. sz.
Gyár: Str. Alexandri (Teleki-utca) 45. szám.

NYILTTÉR

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy felejtethetetlen feleségem

Rubin Sámuelné

szül. Blau Róza

f. hó 21-én 65 éves korában, rövid betegség után meghalt. Temetése f. hó 22-én 3 órakor Báródon.

Gyászolják: Férje, gyermekei, unokái és összes rokonai.

MOZI

— Vigjáték-műsor. Ma, szerdán az Apolló-mozgó vigjáték-műsorral kedveskedik a közönségének. Műsorra vett egy 4 felvonásos *Pat és Patachon* vigjátékot, a „Filmfirt”-et, továbbá egy 2 felvonásos *Mac Sennet* és egy 2 felvonásos *Hall roomboy* burleszket. Kellő biztosíték arra, hogy újra harsogni fog a színház a nevetéstől, újra templomot állított az Apolló a jókedvnek.

— A Dorian-filmszínházban ma, szerdán a német filmművészet egyik leg-hatalmasabb alakítása, az „Ucca” kerül színpadra. A 6 nagy felvonásból álló darab egy jámbor nyárspolgár éjszakáját mutatja be, aki egyszer meg akarja csálni a feleségét. Bele kerül a bűnöző nagyváros forgatagába, éjszakai kirakatok, földalatti kávéházak, barok és kártyaklubok szédítik el, végül is megriad és visszatér otthonába. „Az égő szántóföld” és az „Essex grófia” című filmekből jól ismert Eugen Klöpfer, valamint Aud Egede Nissen, a bájos dán filmművésznő, aki az „Élő céltábla”-ban aratta nagy sikerét, játszik a darabban. Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

BÉLYEGZŐK

olcsón, szép kivitelben, gyorsan és pontosan a „GRAPHICÁ”-nál Rimanóczi-utca 4. sz. a. készülnek.

Árverési hirdetés.

Fizetésben késedelmes adós terhére és költségére 1925. évi április hó 22. napján délután 4 órakor Candrea Joan kir. közjegyző közbenjöttével s ennek irodai helyiségében (Parcul Traian No. 1.), kézi-zálogul szolgáló különféle ecset és kefé-árakat 293 kg. bruttó súlyban el fogok árvereztetni. Az árú a Granaria R. T. raktárában van elhelyezve és az árverésni szándékozók által délelőtt 8—12 és délután 2—4 óra között megtekinthető, az árúk részletezését tartalmazó consignatio szintén ott van.

Az árú kikiáltási ára 60.000 lei, de az árú ezen áron alul is a legtöbbet ígérőnek feltétlenül el fog adni. Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka, a vételár a legtöbbet ígérő által azonnal kifizetendő. A vételi illeték vevőt terheli.

Árvereltető hitelező az árú minőségéért nem szavalol.

Dr. Bock Alfréd és dr. Virányi Lajos ügyvédek.

Elsőrangú szabó-szakmunkások

mellény, nadrág és gyermekruha specialisták keresetnek. — Cim

Fabrica de Haine Cehoslovaca București Str. Berzei Nr. 94—96

Karlsbadi porcel- EDÉNYEK

lán és zománcozott alpacca evőeszközök a legolcsóbban N. Iorga (Zöldfa)-u. 21. — Telefon: 393.

Convocare Rimanóczy Fabrica de Mobile și parchete S. A. va ține a III-a Adunare Generala anuală în ziua de 29 Aprilie 1925, orele 11 a. m. în birourile fabricii la care invită pe dnii acționari.

Program: 1. Raportul Consiliului de Administrație asupra rezultatului gestiunii 1924. 2. Raportul Comitetului cenzorilor asupra examinării conturilor de încheiere, stabilirea bilanțului, precum și decidera asupra modului de împărțire a beneficiului și darea descărcării. 3. Alegerea pe 3 ani a membri din Consiliul de Administrație și pe 1 an a membri de Comitetul Cenzorilor. Exemplarul original al Bilanțului poate fi văzut de dnii acționari în birourile fabricii.

Oradea-Mare, 21 Aprilie 1925.

Direcțiunea.

Extras din §-ele 12 și 14 ale statute- lor: Acționari cari doresc să ia parte la adunare generale, isi vor depune acțiunile, dimpreună cu cupoane, la cassieria societății sau alt loc indicat de direcțiune în convocator, cu trei zile înainte de data fixată, unde ei vor primi chitanțele de depunere, indicând numărul voturilor ce li se cuvine.

Dreptul de vot în adunările generale se va exercita de toți acționari, având capacitatea juridică. Fiecare acțiune dă dreptul la un vot.

Meghívó a „Rimanóczi” Műbutor és Parkettgyár R. T.

III. évi közgyűlését

1925 évi április hó 29-én d. d. 11 órakor tartja a gyár irodahelyiségében, melyre a t. részvényeseket ezennel meghívja.

A közgyűlés tárgyai: 1. Az igazgatóság jelentése az 1924. üzleti év eredményéről. 2. A felügyelő bizottság jelentése az 1924. évi zárszámadások megvizsgálásáról, a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal és a felmentvény megadása. 3. Igazgatósági tagok választása 3 év és felügyelő bizottsági tagválasztása 1 évi tármára. A mérleg eredeti példánya a vállalat gyári irodájában a részvényesek által megtekinthető.

Oradea-Mare, 1925. április 21.

Az Igazgatóság.

Kivonat az alapszabályok 12. és 14. §-aiból: Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést 3 nappal megelőzőleg a társaság pénztárába, vagy az igazgatóság által a közgyűlési meghívóban kitüntetett pénztárnál részvényét szelvényeivel együtt letenni, hol az öt megjelölt szavazat mennyiségről térítvényt kap.

Közgyűlésekben a szavazási jog minden önjogu részvényes által gyakorolható. Minden részvény egy szavazatra jogosít.

Rimanóczy Fabrica de Mobile și Parchete S. A. Műbutor- és Parkettgyár r.-t., Oradea-Mare.

Contul bilanț-Mérleg számla, pe anul 1924. Évre Activ-Vagyon: Cassa-Pénztár Lei 198,326.33. Electe-Ertékpapírok Lei 415,421.11. Debitori-Adósok Lei 10,845,712.79. Imobile și Instalațiuni-Gyári ingatlanok és berendezések Lei 10,270,727.85. Mașini, unelte, scule-Gépek, szerszámok és eszközök Lei 4,804,428.66. Fabricate și materiale-Gyártmányok és anyagok Lei 17,787,747.66 Total-Összesen Lei 44,322,364.40.

— Pasiv-Teher: Capital social-Részvénytőke Lei 10,000,000.— Rezerve-Tartalék tőke Lei 1,574,820.80. Rezerve pentru amortizări-Ertékesítési tartalék: amort. pe anul-1923 évi leírások Lei 831,284.98. Mașini, unelte, scule-Gépek, szerszámok és eszközök Lei 70,000.— Creanțe dubioase-Kétes követelések Lei 364,144.80 total-

összesen Lei 1,265,429.78. Creditori-Hitelezők Lei 31,429,045.31. Fond muncitoresc-Munkásjóléti alap Lei 207.39. Beneficiu net-Nyereség Lei 52,861.12. Total-Összesen 44,322,364.40.

Contul profit și pierderi-Nyereség és veszteség számla pe anul 1924 Évre. Pierdere-Veszteség: Dobânzi-Kamattehkek Lei 6,590.325.32. Cheltuieli generale-Központi költségek Lei 2,012,797.10. Impozite-Adók Lei 135,577.27. Amortizări-Ertékcsokkenések Lei 434,144.80. Piierdere pe contul automobil Veszteség autósámlán Lei 105,362.50. Beneficiu net-Nyereség pe anul 1924. Évre Lei 52,861.12. Total-Összesen Lei 9,331,068.11. Profit-Nyereség: Report de beneficiu din anul trecut-Mult évi nyereség áthozat 6,006.39. Profit-Nyereség: la fabricare de mobelebutorgyártáson Lei 1,184,773.35. La fabricare de vagoane-vaggongyártáson Lei 9,371,545.77. La fabricare de parcheteparkettgyártáson Lei 1,371,728.35. La ferestrea-fűrészáru gyártáson Lei 372,128.42. Total-Összesen Lei 12,300,175.89. Ninus pentru regie generală-Le általános üzemi költségekért Lei 2,975,114.17. Rest-Különbözet Lei 9,325,061.72. Total-Összesen Lei 9,331,068.11.

RÉZGALIC

nagyvárad raklamból azonnal készletből szállítok prima minőségű garantált 98—99 százalékos rézgálicot „Phönix” gyártmányú a legolcsóbb napi áron. STEINER M. ALBERT UTÓDAI Nagyvárad Strada Prințul Carol (Szilágyi Dező-utca) 17. sz. Sürgönycim: Steiner ügynőkség. — Telefon: 179.

Antreposele S. A. HERMES Áruraktár R.-T. ORADEA MARE, OBOR.

Saját Iparvágány Str. Griviței (Sánc-u.) 11. Telef. 15 74

Beraktározás, lombard kölcsön. Árúk szakszerű kezelése. Consignációs és bizományi árúk.

Zongora

koncert, kitűnő hangú, jó állapotban olcsón eladó. Strada Koloman Rimanóczi-utca 1. szám, I. emelet balra.

NAGYVÁRAD HÁZTALAJDONOSOK BANKJA

PARCUL TRAIAN (SZÉCHENYI-TÉR) 12. SZÁM

BETÉTEKET elfogad kamatozásra. KÖLCSONÖKET nyújt háztalajdonosoknak 10 ezer lei erejéig bekebelezés vagy háztalajdonosok kezességére mellett.

HÁZKEZELÉSEKET a bruttó bevétel 10%-áért elvállalja,

takarékbiztosítási osztálya lehetővé teszi mindenki részére a könnyű vagyon-szerzést, a családjá jövőjéről való gondoskodást, aki ugyanis életkor szerint 15 éven át hetenként 13 lei 50 banit, 14 lei 50 banit, vagy 15 lei 50 banit befizet, 15 év múlva kikap 10.000 lei, halála esetén pedig akár egy heti befizetés után is családja azonnal megkapja a 10.000 lei-t. A biztosított összegért a régi jö-hirnveti Fonciere biztosító társaság vállal felelőssé- get. Minden biztosító heti befizetési könyvben esz-közölheti a befizetést. Ily alapon biztosítást köthet 500.000 lei erejéig.

INGATLAN OSZTÁLYA foglalkozik házak adás-vételével.

A nagyváradai bőrdoboz és táskagyár Str. Cuza V. da (Szacsvai-utca) 18. sz. alatt

Összes gyártmányai detaililban is gyári árak mellett kaphatók

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy sor ára 3 lei, vastag betűs 6 lei

Levelezés

„Korondfűrdő” klimatikus üdülőtér, Erdély legolcsóbb nyaralóhelye. Bérlete nagyváradi. Szobák megrendelhetők fűrdőigazgatóságnál Corund, jud. Odorheiu. 1064

HÁZASSÁG

Befektetett 400 000 Lei hozománnyal rendelkező, 30 éven felüli keresztény urleány, ismeretségi hiányában ez uton önjait megismerkedni házasság céljából; 42 év körüli feltétlen uriemberrel, ki hasonló vagyonnal rendelkezik. Választ „Házasság” jellegű a Hegedűs Hirlapjában bővebb tájékoztatással. 106H

Középkorú, józanéletű ember, egy kis leánya van, feleségül venne hozzávaló tisztességes asszonyt. Cím a kiadóban. 1059

OKTATÁS

Angolt, németet, franciát, zongorát tanít Kamen tanárnő, Str. Postei 37, 1075

LAKÁS

Gyermektelen banktisztviselő házaspár egy szobát keres butor nélkül kertes udvarban. — Cím a kiadóba kér. 935

Butorozott szobát keresek különbejárttal, közel a központhoz. Cím a Royal kasszához. 1073 I

Modern 2 szobás lakás sürgősen átadó. Cím Hegedűs Hirlapjában. 1065H

Egy szép szoba, konyha, szelz azonnal átadó. Str. Wilson, (Fűzes utca 63., ajtó 4. 1063

Szülőben egy szép nagy szoba konyhával magános urnak, urnóknak vagy gyermektelen házaspárnak nyaralni kiadó. Törkémő-öldai 68. Szerző. 1061

Általmazás

Szakmolár, józanéletű ember, minden őrési munkálatokban jártas, szerelészre is ért, állást keres. Cím Győri Pál molár, Alejd. 974

Intelligens urleány gyermekek mellé vidékre ajánlkozik Cím a kiadóba. 1053

Árztlich geprüfte Sauglingspflegerin sucht Stelle, spricht nur deutsch. Schw. Mia Reinelt. Nic. Jorga (Zöldfa-utca) 21. Dr. Antal. 1078

Perfekt szakácsnő keresek azonnali kis családhoz. Jelentkezni Klein Andorné, Promenada Eminescu (Ezredévi-emléktér) 2., I. em. 177H

Komolyabb nő kis háztartásba 1-re kerestetik. Cím a kiadóban. 1969H

Középkorú jobb nő vidékre házzelvezetőnek vagy gyermek mellé ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 1060

Fogorvosi rendelőbe ügyes megbízható leányt keresek. Cím a kiadóban. 1071

Irodistanó, perfekt német-magyar, gép- és gyorsíró — kimutatható praxissal, azonnali beépítésre felvétetik. Román nyelvet bírók előnyben részesítik. Carmen Cipőgyár Str. Simion Bărnuțiu (Damianich-utca) 9. 1072

Adás-Vétel

Eladó bekölözhető, négyszobás, parkettás urimagánház 500.000 Leiért. — Kortsmáros László, Strada I. C. Brătianu Szaniszló u. 22 szám. 1012

Eladó magánház 3 szobás, fűrdőszobás lakással 250 ezer leiért azonnal átadó. Kisebb-nagyobb házak és szőlők Tomanénál, Nilsztelep d. u. 3-6-ig, Str. Tace Ionescu Körös-utca 21. szám. 908

Eladó Str. I. Brătianu Szaniszló u. elején 4 szoba fűrdőszobás ház. Magánház szép kertes, udvar 300.000. Weisz Gizi. Str. Tipografiei (Nyomda-u.) 4. 1002

Kisebb és nagyobb részre osztott termőő dekiadók. Spitz telep, Körös-öldal 272 sz. Ny

Tennis labdák Waldmannál. 921

Eladó bent a városban azonnal bekölözhető 3 szobás magánház 220.000 Leiért Kortsmáros László Str. I. C. Brătianu (Szaniszló-u.) 22. 1010

„Slazenger”, „Ma s s”, „Hammer”, „Kellert” tennis racketek megérkeztek. Waldmann. 920

Házak eladók. Házeladás megbízásokat vállalkunk — Kétszobás megvásárolunk. Magánpénzeket jutalékkal kihezelyünk. Adásvételei R-I Parcul Traian 12. Ertesítés délután. 405

Villamossági társaság, amely egy jelentős francia villamosanyagok, és szülékek, gépek és mindenféle telefonkészülékek gyártásával foglalkozó vállalatot képvisel, keres

KÉPVISELŐT

oradea-marei rayonja számára. Előnyben részesülnek energikus, szakmában jártas a helyi iparral ismerős urak, akik intenzív munkát tudnak kifejtetni. Esetleg raktár is állítunk fel. Referenciák részletes ajánlattal București-be küldendők, Chăruța Poștală 475 szám alá.

Férfikonlektcióban jártas kereskedelmi tisztviselők kerestetnek.

„Fabrica Cehoslovaka” București, Str. Berzei No. 94—96

REIN Faáru és Bulorgyarában

Telefon: 14-07, legolcsóbban szerezhető be

Műbutorok

tömegbutorok, amerikai iroda berendezések, facsilárok, álló fa-lámpák

kubikus talicskák

fa szijkorongok és mindenféle esztergált faárúk

Ebédli mahagoni komplett olcsón eladó.

Megtekinthető: Strada Vla-huța (Szent János-utca) 76.

TISZTIT, MOS, VASAL BORGOS

vegytisztító, Bazár épület (Színház mellett)

Elegáns ridikülök megérkeztek. Waldmann. 923

Használt hajókocsi megvételre kerestetik. Sonnenfeld dobozgyár. 1078

Kiadó szép üzlethelyiség Str. Baross 1. zsákúlet. 932

Tennis racket javítások és felszerelések Waldmannál. 922

Gárdonyi Géza: Hosszúhajú veszedelem című könyvét magas áron megvételre keresem. Cím Hegedűs Hirlapjában. 991H

Lámpaornó, párna, terítő, függöny montirozás, kabát, kosztium, estélyi és utcai ruha olcsón készíltványi szalonba Str. Pasteur (Kórház-utca) 47. 188

Str. Nic. Iorga (Zöldfa-utca) üzlethelyiség teljes berendezéssel azonnal kiadó, értesítést ad Dr. Várdi, Parcul Traian (Szchenyi-tér) 12. 1040

Eladó központban három főúri magánház 6-6 szobás gyönyörű parketták lakással. Barmelyik olcsón megvehető. Kortsmáros László Str. I. C. Brătianu (Szaniszló-u.) 22. 1009

Eladó a káptalani szénáskert mellett 5 hold kerteszeinek kiválóan alkalmas, külön szántóföld. Kortsmáros László Str. I. C. Brătianu (Szaniszló-u.) 22. 1010

Strada Pasteur (Kórház-utca) 69. sz. a Str. Moldova (Kálvária)-utca irányuló egy ház, telekkel és több házikó, részletfizetésre is, olcsón eladók. Értekezni Tátray Kálmán ügyvéd irodájában Strada Episcop Ciorogariu (volt Uri-u.) 15. sz. II. e. velet 1. sz. alatt. 1025

„Mah Jong” megérkezett. Waldmann. 919

Üzletportálak eladók a Parkszálló épületben lévő drogéria és fényképész-üzletből, üvegekkel vagy anélkül és részletekben is. Értekezhetni a házmaster-nél. 1027M

Gyermekkosk Waldmannál. 925

Kerti karosszék négy darab, jó állapotban, eladó. Dr. Réti, Bazárépület. 1162

Ülőböröd, berendezett lakások Waldmannál. 924

Fényképészeti műterem, elutazás miatt olcsón és sürgősen átadó. Ocsó lak-ber, jó megélhetés. Alejd. Jud. Bihar. 1068H

Bihar-telegházán 102 sz. alatt egy jó karban lévő balkaros gép sürgősen eladó. 1667H

Vívó kardokat, töröket stb. vívó felszeréseket veszek Hőng, Str. Alexandrii (Teleky-u.) 4. 1070H

Egy kisebb ház telek a központban eladó. Cím a kiadóban. 1076H

Üzlet

Elsőrendű gyermekruha varró fű és leányka ruhávarrá vállalt. Cím a kiadóban. 1079

Uri és női fehérneműeket, ággyerítő-ét és függönyöket elsőrendű kivitelben készílt Hellerné Str. Măcelariilor (Henies utca) 6. 1045

Ütővel, bérlet- és bármily igazolványhoz szükséges fényképek legolcsóbban ZENKER fényképésznel. Str. I. C. Brătianu (Szaniszló-utca) 25. Felvételek este fél 8-ig.

Pilssé és gouvér munkák nagyon olcsón készíltnek Str. Alexandrii (Teleky-u.) 22, kapuval szemben. Ny

Gobelin, kelim és szmírnát olcsón vállalkok. Fűle állandó készlet. Cím Str. Pievnei (Tímár-utca) 8. szám. 225

Remélem tudja már, hogy a Pannoniában vizumoztat DEUTSCHENFUTAR Utteleket elintéz.

Tölgyfárönköi (Eichenrohrfriesen) vesztünk nagyobb mennyiségben. — Ajánlatok Friesen jellegű Rudolf Mosse Annoncen expedition, București, Boulevardul Academiei 4. küldendők.

ELADÓ: Közel vasúti állomáshoz 84 hold földbirtok épületekkel, holdankint 60 dollár; járásszékhelyhez 6 km-re 124 hold nagyságban szántó, lakóház gazdasági épületekkel, ára 1.000.000; pénzügyi palota mellett nagy jövedelmű ház 450.000; Str. I. C. Brătianu (Szaniszló-u.) szép ház 330.000; olcsó magánházak, villák, szőlők.

CSAPÓ, Strada Academiei 6. szám

Mindenütt kaphatók:

Ursus Extra világos és Hercules dupla ma-lata barna

kolozsvári sörkülönlegességek

URSUS-CZELL SÖRFÖZDE, KOLOZSVÁR

Nagyváradi Ierakata: Strada Astra (Gilányi-utca) 5—7. sz.

Sonnenfeld Adolf nyomda Részv.-Társ.